Miliardul pierdut / De unde vine COVID-19

Newsweek ROMÂNIA

10-23.09.2021

ANUL 4 ■ NUMĂRUL 128 ■ PREȚ: 14,90 LEI

Cea mai mare fraudă școlară

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

BIBLIOTECA ALEPH

Mii de elevi au terminat gimnaziul cu medii generale bune și foarte bune, fără să cunoască limba română și fără să aibă noțiuni elementare de matematică. ➤ P. 6-9

It Rocks!

www.rockfm.ro

Newsweek ROMÂNIA

10-23.09.2021 _ ANUL 4 _ NR.128

Apare bilunar. Următoarea ediție va fi pe piață pe 24 septembrie 2021

SUMAR

Periscop

06 **Educație**
Elevi de nota 4, absolvenți de 12 clase

Opinii

10 RĂZVAN CHIRUȚĂ
Românii au învins pandemia

11 MIHAI DUȚĂ
Cum te trece AUR strada fără să-i ceri

Dosar

12 **Banii înapoi**
Miliardul pierdut

14 Tramvaie chinezești cu bani europeni

18 Necunoscute sunt căile tramvaiului

19 PMB s-a curentat în autobuzele electrice

20 Stația care epurează Apa Sâmbetei

Periscop

24 **Eșec**
Revoluția în Sănătate se amână

28 **Antreprenoriat**
Aveți ce trebuie pentru a vă conduce propria afacere?

32 **Mărturie din Afganistan**
„Uite ce viață grea avem"

Internațional

36 **Război și pace**
Europa de după Afganistan

40 **Ocupație rusească**
Tătarii din Crimeea, pe cale de dispariție

42 Trăim în continuare pe acest pământ, dar ei nu ne acceptă ca indigeni

Magazin

44 **Online**
Creatorii din Tik Tok ripostează

52 **Neclar**
COVID. Origini

58 **Pe hartă**
Activism climatic prin artă

Calendar

62 Atac terorist fără precedent, coordonat din Afganistan

»P.44

Newsweek ROMÂNIA

Află cum te poți abona » P.64-65

REDACȚIA

DIRECTOR _ **Sabin Orcan**

REDACTOR-ȘEF _ **Răzvan Chiruță**

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT _ **Cătălin Prisacariu**

Online manager _ **Ștefan Onica**
Senior editor _ **Mircea Marian**
Senior editor _ **Mihai Duță**
Senior editor _ **Petre Bădică**
Editor _ **Adina Mutăr**
Editor _ **Răzvan Scăețeanu**
Reporter special _ **Petru Zoltan**
Contributori _ **Cristian Diaconescu, Iulian Fota, Sabin Gherman, Alexandru Lăzescu, Ovidiu Nahoi, Ion Petrescu**

ART DIRECTOR

Cecilia Bălănescu

CORECTURĂ

Monica Ady

FOTO

INQUAM PHOTO AGENCY shutterstock gettyimages

EDITOR

SC News Internațional SA

Bd. Mărăști, nr. 65-67, Sector 1, București
(Pavilion G3, Complexul Romexpo, Intrarea B)
Telefoane:
0374.00.23.81; 0374.00.23.82
Email:
redactia@newsweek.ro
abonamente@newsweek.ro
publicitate@newsweek.ro

DIRECTOR COMERCIAL _ **Carmen Dincă**

DIRECTOR PUBLICITATE _ **Adrian Dinu**
Telefon: 0722 250 070

OFFICE MANAGER _ **Andrei Sabin Orcan**

TIPAR:
ipg Infopress™ Group

ISSN 2601 - 5897

Newsweek este o marcă înregistrată a Newsweek LLC (SUA)

TOKYO, JAPONIA

Viteză și victorie

Mai mulți atleți trag tare să câștige finala masculină de sprint 100 metri, pe 3 septembrie, la Jocurile Paralimpice. România a obținut două medalii paralimpice, de argint și de bronz.

FOTO: MARCUS BRANDT/PICTURE ALLIANCE VIA GETTY IMAGES)

ABA, CHINA

A venit toamna

Panda giganți se distrează în razele soarelui, pe 3 septembrie, la baza Shenshuping de la Centrul pentru Conservare și Cercetare, din prefectura autonomă Qiang.

FOTO: AN YUAN/VIA GETTY IMAGES

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

Curățenie întârziată

Primarul general al Capitalei, Nicușor Dan, a demis conducerea administrației parcurilor și a venit personal să asiste la curățenia din Parcul Cișmigiu, pe 30 august.

FOTO: INQUAM PHOTOS/OCTAV GANEA

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

Salvați din iadul afgan

Românii care se aflau în Afganistan când talibanii au preluat din nou puterea au fost repatriați, cu un avion militar, pe 21 august.

FOTO: INQUAM PHOTOS/SABIN CÎRSTOVEANU

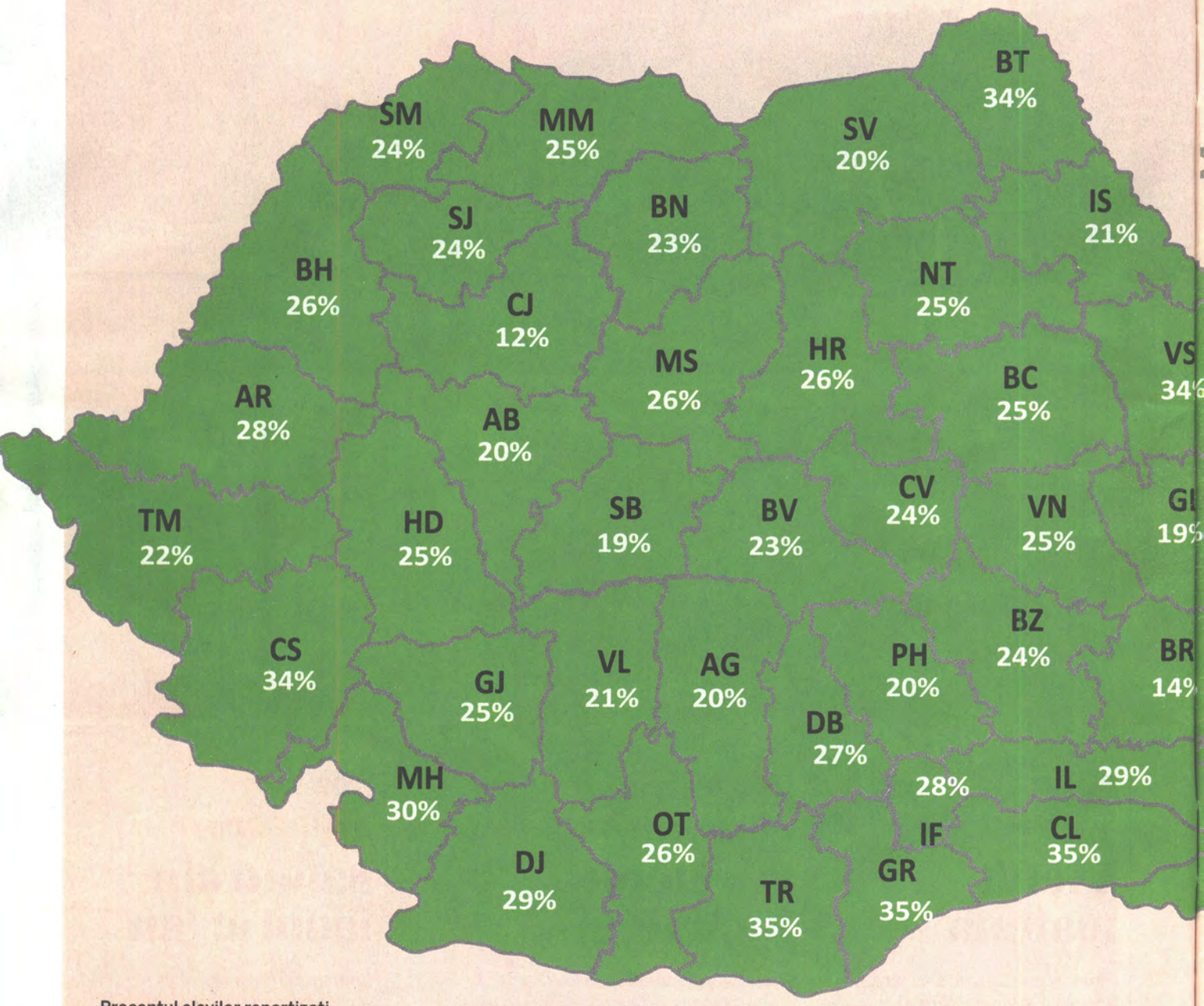

Procentul elevilor repartizați în licee în fiecare județ și care au obținut medie sub 5 la examenele de la Evaluarea Națională în 2021.

CONCURSURI LA CNAS
Revoluția în Sănătate se amână. » P. 24

EDUCAȚIE

Elevi de nota 4, absolvenți de 12 clase

Mii de elevi au terminat gimnaziul cu medii generale bune și foarte bune, fără să cunoască limba română și fără să aibă noțiuni elementare de matematică. Ei au fost admiși în licee cu specializarea filologie, matematică-fizică sau economie, deși au luat note sub 5 la examenele de matematică și limba română de la Evaluarea Națională.

POȚI TERMINA 12 CLASE FĂRĂ SĂ CUNOȘTI limba română și nici matematica elementară? Răspunsul este da. O dovedesc rezultatele de la Evaluarea Națională de la finalul clasei a VIII-a. Potrivit cifrelor oficiale, din cei 123.122 de candidați prezenți, un număr de 94.629 candidați (76,9%) au obținut medii m ai mari sau egale cu 5, iar 28.493 candidați (23,1%) au obținut medii mai mici decât 5.

Un număr de 19.000 de elevi au luat note sub 5 la examenul de limba română. 40.000 de elevi au luat note sub 5 la examenul de matematică.

Acești elevi au fost repartizați în licee, pentru că Evaluarea Națională nu se pică.

La liceu se intră și cu medii de 2 sau 3

Media finală de la Evaluarea Națională este folosită pentru repartizarea elevilor în liceu.

Media finală pentru repartizarea la liceu se calculează după formula: 80% notele la examenele de matematică și limba română de la Evaluarea națională și 20% media claselor V – VIII. Iar de aici încep aberațiile.

Există județe unde aproape o treime dintre elevi nu au luat medie de trecere la examenele de matematică și de română: Teleorman, Caraș-Severin, Girgiu și Călărași – 35%, Vaslui – 34%, Mehedinți – 30%, Ialomița, Dolj – 29%.

Ei au fost repartizați în liceu.

„Doar un număr de 1.332 de elevi nu au reușit să fie repartizați în prima etapă", a anunțat ministrul Educației, Sorin Cîmpeanu.

Cinci puncte între media la clasă și examen

Newsweek România a descoperit că elevi cu medii bune sau foarte bune în gimnaziu au picat examenul de evaluare națională cu note mai mici și cu 5-6 puncte.

Exemple:

- Notă finală Evaluare Națională: 3,23 / 1,6 la română, 3 la matematică. Media notelor clasele V- VIII: 6,96 (Arad)
- Notă finală Evaluare Națională: 1,8 / 1,6 la română, 2 la matematică. Media notelor clasele V-VIII: 8,03 (Arad)

DE

PETRE BĂDICĂ
petre.badica@newsweek.ro

TABEL 1

ȘCOALA DE PROVENIENȚĂ	MEDIA DE ADMITERE	MEDIA EN ▲	MEDIA DE ABSOLVIRE	LIMBA ROMÂNĂ	NOTA LA MATEMATICĂ	LIMBA MATERNĂ	LIMBA MATERNĂ	LICEUL ÎN CARE A FOST REPARTIZAT	CARE A FOST REPARTIZAT
ȘCOALA GIMNAZIALĂ ELINA BASARAB HERĂȘTI	3.23	2.30	6.96	1.60	3.00	-	-	**Liceul Tehnologic Elie Radu** Tehnic/Liceal/Zi	**(288) Mecanică** Limba română
Școala Gimnazială Alexandru Ioan Cuza	3.50	2.30	8.34	2.10	2.50	-	-	**Colegiul Tehnic Mircea cel Bătrân** Servicii/Liceal/Zi	**(172) Economic** Limba română
Școala Gimnazială nr. 144	3.22	2.35	6.73	2.20	2.50	-	-	**Colegiul Tehnic Gheorghe Asachi** Tehnic/Liceal/Zi	**(395) Industrie textilă și pielărie** Limba română
ȘCOALA GIMNAZIALĂ MIHAI EMINESCU ROȘIORI DE VEDE	3.44	2.37	7.75	2.75	2.00	-	-	**Colegiul Tehnic Energetic** Servicii/Liceal/Zi	**(337) Turism și alimentație** Limba română

TABEL 2

JUDEȚUL DE PROVENIENȚĂ	ȘCOALA DE PROVENIENȚĂ	MEDIA DE ADMITERE	MEDIA EN	MEDIA DE ABSOLVIRE	NOTA LIMBA ROMÂNĂ	NOTA LA MATEMATICĂ	LIMBA MATERNĂ	NOTA LIMBA MATERNĂ	LICEUL ÎN CARE A FOST REPARTIZAT	SPECIALIZAREA LA CARE A FOST REPARTIZAT
HUNEDOARA	LICEUL TEHNOLOGIC RETEZAT URICANI	4.95	4.15	8.17	4.30	4.00	-	-	**LICEUL TEHNOLOGIC RETEZAT URICANI** Servicii/Liceal/Zi	**(159) Turism și alimentație** Limba română
HUNEDOARA	COLEGIUL NAȚIONAL IANCU DE HUNEDOARA HUNEDOARA	5.41	4.40	9.46	4.30	4.50	-	-	**LICEUL TEHNOLOGIC OVID DENSUSIANU CĂLAN** Umanist/Liceal/Zi	**(156) Filologie** Limba română

➤ Notă finală Evaluare Națională: 2,47 / 2,45 la română, 2,5 la matematică. Media notelor clasele V-VIII: 8,31 (Satu Mare)

➤ Notă finală Evaluare Națională: 2,62 / 2,75 la română, 2,5 la matematică. Media notelor clasele V-VIII: 8,22 (Cluj) *(tabel 1)*.

„Corijenți" la matematică, admiși la clase cu profil real

Liceele trebuie „umplute" cu absolvenți de clasa a VIII-a, iar profesorii trebuie să își păstreze normele.

Așa se explică că, în liceele din România, sunt acceptați în clase cu profil „matematică-informatică" elevi care nu au luat notă de trecere la examenul de matematică de la Evaluarea Națională.

Un elev a fost admis la Colegiul Național „I L Caragiale", Moreni, specializarea matematică-informatică, cu nota la matematică 3; română - 5,4; media clasele V - VIII: 8,50. Media finală pentru admiterea în liceu: 5,06.

La același colegiu și la aceeași specializare s-a intrat și cu note decente: 6,7 la matematică și aproape 8 media finală.

Alt elev a fost admis la Colegiul Național „Roșiorii de Vede", specializarea matematică-informatică cu nota la matematică 3,95; română - 7,4; media la clasele V-VIII: 9,7. Media finală, admitere liceu: 6,48.

Nu cunosc limba română, dar au intrat la filologie

După aceeași rețetă, sunt admiși în clase de filologie elevi care au luat note sub 5 la examenul de limba română de la Evaluarea Națională *(tabel 2)*.

La secția filologie a Liceului Ovidiu Densușianu din Hunedoara a fost admis un elev cu nota 4,3 la limba română. Deși nu cunoaște limba maternă, în clasele V-VII a obținut media 9,46.

La Liceul Ștefan Pricopiu din Vaslui, secția filologie, a fost repartizat

TABEL 3

ŞCOALA DE PROVENIENŢĂ	MEDIA DE ADMITERE	MEDIA EN ▲	MEDIA DE ABSOLVIRE	NOTA LIMBA ROMÂNĂ	NOTA LA MATEMATICĂ	LIMBA MATERNĂ	NOTA LIMBA MATERNĂ	LICEUL ÎN CARE A FOST REPARTIZAT	SPECIALIZAREA LA CARE A FOST REPARTIZAT
Şcoala Gimnazială nr. 190	3.22	1.95	8.30	1.40	2.50	-	-	**Colegiul Tehnologic Grigore Cerchez** Servicii/Liceal/Zi	**(348) Economic** Limba română
Şcoala Gimnazială Alexandru Ioan Cuza	3.50	2.30	8.34	2.10	2.50	-	-	**Colegiul Tehnic Mircea cel Bătrân** Servicii/Liceal/Zi	**(172) Economic** Limba română
Şcoala Gimnazială nr. 39	4.23	3.32	7.91	3.15	3.50	-	-	**Colegiul Economic "Hermes"** Servicii/Liceal/Zi	**(246) Comerţ** Limba română
Şcoala Gimnazială nr. 66	4.54	3.47	8.83	4.45	2.50	-	-	**Colegiul Economic Viilor** Servicii/Liceal/Zi	**(351) Economic** Limba română
Şcoala Gimnazială nr. 165	4.41	3.52	7.97	3.80	3.25	-	-	**Liceul Tehnologic Mircea Vulcănescu** Servicii/Liceal/Zi	**(318) Economic** Limba română

TABEL 4

ŞCOALA DE PROVENIENŢĂ	MEDIA DE ADMITERE	MEDIA EN	MEDIA DE ABSOLVIRE	NOTA LIMBA ROMÂNĂ	NOTA LA MATEMATICĂ	LIMBA MATERNĂ	NOTA LIMBA MATERNĂ	LICEUL ÎN CARE A FOST REPARTIZAT	SPECIALIZAREA LA CARE A FOST REPARTIZAT
ŞCOALA GIMNAZIALĂ IEDERA DE JOS	5.06	4.20	8.50	5.40	3.00	-	-	**COLEGIUL NAŢIONAL "ION LUCA CARAGIALE" MORENI** Real/Liceal/Zi	**(119) Matematică-Informatică** Limba română

un elev care a luat 4,9 la limba română. În acelaşi judeţ şi tot la filologie a fost repartizat la liceul Ştefan cel Mare un elev cu nota 4,85 la limba română.

Economiştii de mâine cu 2 la matematică

Liceele care au clase de economie nu au nicio problemă în a admite elevi care nu au obţinut notă de trecere la examenul de matematică *(tabel 3)*.

La Colegiul Tehnic Mircea cel Bătrân, la secţia economie a fost acceptat un elev cu media finală 3,5. El a obţinut 2,5 la matematică, 2,1 la limba română şi a avut media claselor V-VIII 8,34. În Bucureşti, la clase de comerţ şi economie s-a intrat cu note între 2,5 şi 3,5. La fel în alte judeţe, cum ar fi Timiş.

Ministrul se gândeşte la schimbări

Ministrul Educaţiei a anunţat posibilitatea ca elevii admişi la liceu să nu mai susţină Evaluarea Naţională *(tabel 4)*.

„Una din variante este să nu fie supuşi la două examene, dacă au dat admiterea la un liceu şi au fost declaraţi admişi, să nu mai fie nevoie să susţină şi Evaluarea Naţională... Cei care optează să susţină un examen de admitere la un anumit liceu pot fi declaraţi admişi la acel liceu, restul vor fi repartizaţi computerizat. Poate vom apela la soluţia ca un liceu să nu ocupe toate locurile prin concurs propriu şi va lăsa un 25% pentru ocupare prin repartizare computerizată", a explicat Cîmpeanu.

Diferenţa dintre numărul elevilor care intră în clasa a IX-a şi numărul elevilor (din promoţia curentă) care ajung să dea examenul de bacalaureat este de doar câteva mii. Astfel, o parte importantă dintre elevii cu note sub 5 la examenele de matematică sau română de la Evaluarea Naţională (clasa a VIII-a) ajung să termine 12 clase în România.

EDITORIAL

Românii au învins pandemia

RĂZVAN CHIRUȚĂ, redactor-șef al *Newsweek România*

Secole la rând, românii, mai ales cei din Moldova și Țara Românească, au trăit în teritorii în care regulile erau mereu schimbătoare și arbitrare, la fel ca voievozii, care veneau la putere, cu mici excepții, doar pentru o căpătuială rapidă pe seama poporului și așa sărac. Supraviețuirea era mai degrabă o chestiune de noroc, aveai cele mai multe șanse dacă te descurcai singur, căci din partea „autorităților" corupte și trecătoare nu prea exista speranță de sprijin și protecție.

Comunismul a adâncit și mai tare în mentalul colectiv sentimentul că cei care ne conduc nu fac decât să ne fure (prin naționalizare și colectivizare), să ne asupărească și să ne mintă. Prin urmare, nu merita să li te supui decât oficial, de frică. În realitate, fiecare era gata să saboteze statul.

Spre finalul regimului lui Ceaușescu, când dictatorul a avut inutila și fatala idee de a plăti datoria externă a țării, pentru români supraviețuirea de zi cu zi a rămas exclusiv o chestiune de „descurcăreală", iar furtul de la stat a devenit nu doar ceva tolerabil, ci chiar un act de dreptate.

Românii au învățat, tot atunci, că orice problemă se poate rezolva ușor prin măsluirea realității. Ziarele scriau triumfal despre „societatea multilateral dezvoltată", deși economia comunistă se prăbușea.

Dacă dictatorul cerea mai multe cereale, se rezolva totul nu prin sporirea producției, ci prin declararea a mii de kilograme la hectar pe hârtie.

Totul se cosmetiza din statistici: atunci au învățat doctorii din spitale să ascundă pe hârtie morți și cauze reale ale unor boli, atunci au învățat profesorii din școli să ascundă numărul de elevi care de fapt erau slabi la învățătură și tot așa, în toate domeniile, cineva mințea pentru a face realitatea de pe hârtie mai frumoasă.

O țară a minciunii, care s-a răspândit și s-a întipărit în mintea țăranului și a intelectualului, în mintea muncitorului și a nomenclaturistului, în mintea copiiilor și a adultului.

După 1990, totul s-a transformat într-o junglă, în care din nou românii s-au văzut în fața necesității de a se descurca pe cont propriu. Disoluția statului a fost totală, totul încăpuse pe mâna eșaloanelor doi și trei din aparatul comunist și a securiștilor al cărui scop a fost exclusiv jefuirea.

Pe acest fundal istoric, cu doar trei luni înainte de a începe pandemia de coronavirus, aflam - unii cu uimire ipocrită - că 44% dintre elevii români sunt analfabeți funcțional. Cifra era nedreaptă față de copii. Realitatea este că și părinții lor - vom afla în 2021 că în număr chiar mai mare - sunt în aceeași categorie: știu să citească, dar sunt incapabili să înțeleagă un text scris.

Este de domeniul miracolului faptul că avem azi peste 5 milioane de persoane care s-au vaccinat anti-COVID-19. Cifra m-a luat prin surprindere mai degrabă pozitiv.

Mă așteptam la mai puțini chiar. Majoritari sunt încă - iar coronavirusul a confirmat asta, ca o hârtie de turnesol, oamenii cărora le place să trăiască în continuare așa cum au crescut: măsluind realitatea pe hârtie cu speranța că asta le va rezolva problemele. Dacă nu cred, nu există. Dacă nu mă supun autorității, boala mă evită. Dacă nu știu cum funcționează ARNm, dar îmi dau cu părerea, voi trăi veșnic. Suntem, totuși, câteva generații pe aici pentru care minciuna, neîncrederea în autorități și fuga de responsabilitate au fost un mod de viață încă din copilărie.

Mai bine de jumătate din populație nu înțelege ce citește, deci cocktailul toxic are toate ingredientele pentru un mare și anticipabil eșec.

Pandemia, prin urmare, nu mai există în mentalul colectiv românesc. Sunt minoritari cei care mai respectă regulile de protecție.

Am fost uimit când, la Târgu Secuiesc, eram singurii doi oameni cu mască pe figură din Kaufland. În magazinele mici, ești ciudat dacă porți mască, nu invers. Pe litoral sau la munte, în aglomerații de interior, vei găsi întotdeauna două-trei persoane care nu doar că vor refuza să se supună, dar vor și vocifera agresiv.

Cât despre vaccinare, sunt puține de spus, atât timp cât, așa cum am scris mai sus, oameni care până anul trecut nu știau că există ARN - chiar și dintre cei cu facultăți terminate - îți comunică azi plin de aroganță că au citit ei „pe internet" că e nasol. Și asta le e suficient.

Dar nici autoritățile nu sunt mai departe. Obișnuite la rândul lor din comunism să măsluiască, nu doar că nu mai au credibilitate - de fapt, nu au avut-o niciodată, dar nici nu le pasă cât timp pe hârtie totul arată bine: nu există valul 4, dacă noi decidem că nu există.

Suntem de secole țara unde minciuna și salvarea pe cont propriu sunt tradiționale. Nici pandemia de coronavirus nu a putut schimba asta.

Cum te trece AUR strada fără să-i ceri

MIHAI DUȚĂ, senior-editor al *Newsweek România*

AUR are o strategie care nu poate da greș. Ei spun zilnic că te salvează de lucruri care nu există. Evident, n-au cum să dea greș.

Nu cu mult timp în urmă, George Simion se lupta din greu cu promovarea LGBT în școli, pe care o amestecase cu educația sexuală, deși în România nu era nicio inițiativă în sensul ăsta. Nu exista și nici acum nu există vreun proiect în România pentru promovarea LGBT în școli. Dar Simion s-a luptat cu treaba asta. Practic, ne-a salvat de ceva ce nu există.

Într-o dezbatere televizată, mi-a spus de vreo trei-patru ori despre cum vor fi învățați să se masturbeze copiii de patru ani. Părea că are o fixație pe tema asta.

Dar acum, când începe școala, poate să spună că nu există aceste nenorociri din cauza lui.

Când i-am spus că discursul lui e gargară politică pentru fraieri ,a sărit ca ars că jignesc o mare parte din oamenii care l-au votat.

De fapt, el și la Claudiu Târziu profită de o masă de oameni folosind manipulări ordinare și speculându-le fricile în loc să-i ajute și să-i informeze corect.

Acum, AUR se luptă cu obligativitatea vaccinării personalului medical și a celor care lucrează în învățământ.

Desigur, nu există încă un proiect oficial, dar ei se luptă. Desigur, măsuri similare au fost luate deja în țări precum Franța, Italia, Statele Unite, dar AUR e gata să se lupte și pentru oamenii din țările astea mai puțin dezvoltate.

Tot într-o dezbatere televizată, Claudiu Târziu, după ce a spus că nu e specialist, s-a pronunțat ferm împotriva vaccinului împotriva COVID-19. Mai mult, a spus că nu există niciun vaccin împotriva virușilor în general, apoi a bălmăjit o explicație în care amesteca virușii cu bacteriile. Păi ori ești, ori nu ești specialist?

Evident, n-a ratat ideea că în țările cu rate mari de vaccinare, precum Israelul, numărul cazurilor zilnice este foarte mare în momentul de față. A scăpat doar un mic amănunt. Acela că în România se moare de cinci ori mai mult din cauza COVID-19 decât în Israel și de 16 ori mai mult decât în Danemarca.

Până la urmă, acesta este singurul și cel mai important lucru despre care trebuie să vorbim. Viețile omenești salvate în urma vaccinării.

Datele Universității John Hopkins din Statele Unite arată că, în România, la 1,1 milioane de cazuri înregistrate de COVID-19, au murit 34.528 de persoane, în timp ce, în Israel, la 1,05 milioane de cazuri de infectare cu coronavirus, au decedat doar 6.990 de bolnavi. În Danemarca, în 28 de zile au murit mai puțini oameni de COVID-19 decât în 24 de ore în România.

Conform Universității John Hopkins din SUA, în ultimele 28 de zile, în Danemarca au fost înregistrate 26.365 de noi cazuri și au decedat 30 de persoane din cauza COVID-19. În România, în aceeași perioadă, au fost 15.287 de noi cazuri, însă au decedat 279 de persoane.

Dar nici Simion și nici Târziu nu vor să discute despre aceste cifre. Preferă să prostească lumea în continuare și sunt convins că o fac cu bună știință.

Nu în ultimul rând, AUR ne salvează de refugiații afgani, deși nu există mai nimic în acest sens. Vajnicii luptători pentru drepturile oamenilor de la AUR nu au nicio empatie pentru niște năpăstuiți ai sorții ajunși la mâna unor teroriști. Dar Simion și Târziu ne salvează și de afgani, deși aceștia nici măcar nu prea-și doresc să vină în România. Mărturie stau desele cazuri în care au fost prinși încercând să plece din țara noastră către vestul Europei.

Dar AUR veghează și te salvează preventiv. Nici nu știi prin ce pericol era să treci.

În afară de gargara asta n-am văzut niciun proiect economic sau social credibil și realizabil susținut de AUR pentru că, evident, nu au oameni care să conceapă așa ceva și e mult mai simplu să-și păcălească electoratul cu manipulări ieftine.

De asta spun că am început să mă uit mai atent când merg pe trotuar să nu vină vreunul de la AUR să mă treacă strada fără să vreau, ca să mă salveze de vreun meteorit care ar putea oricând să cadă

BANII ÎNAPOI

MILIARDUL

Un euro din cinci primiți de la Bruxelles de către PMB trebuie returnat Comisiei Europene.

LUPTA PENTRU DREPTURI ÎN ONLINE
Creatorii de culoare din TikTok ripostează » P. 44

P IE RDUT

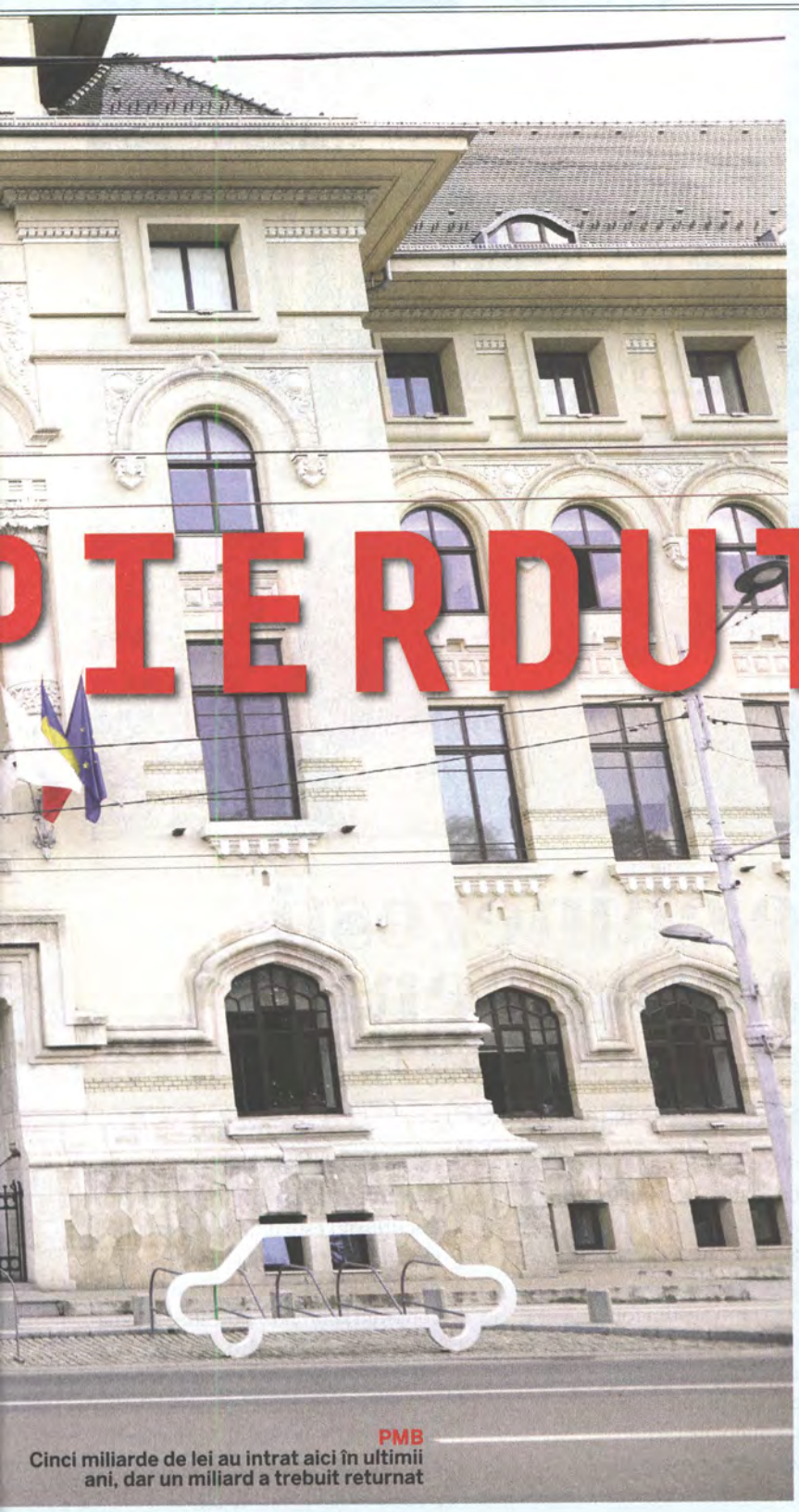

PMB
Cinci miliarde de lei au intrat aici în ultimii ani, dar un miliard a trebuit returnat

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI a încasat de la Comisia Europeană 4,93 miliarde de lei pentru a implementa 19 proiecte în Capitală. O veste care ar fi foarte bună dacă nu ar fi umbrită de o alta: cheltuielile neeligibile din aceste proiecte depășesc suma de 938 de milioane de lei, adică 20% din valoarea totală a fondurilor europene accesate. Iar „cheltuieli neeligibile" înseamnă bani care vor trebui returnați la Bruxelles. Printre proiectele cu sume neeligibile se numără și achiziția a 100 de tramvaie pentru a reduce poluarea din București cu 2.884 tone de CO_2 echivalent în fiecare an. Contractul de 200 de milioane de euro fost câștigat de compania Astra Vagoane Călători, patronată de Valer Blidar, în asociere cu o companie din China care este condusă de membri ai Partidului Comunist Chinez.

DE

PETRU ZOLTAN
petru.zoltan@newsweek.ro

Alte patru proiecte europene prevăd achiziționarea a 100 de autobuze electrice pentru a reduce poluarea cu 5.883 de tone CO_2 echivalent anual. Prețul unui autobuz a fost estimat inițial la suma de 480.000 de euro, fără TVA. În mandatul primarului Nicușor Dan, însă, prețul unui autobuz a crescut cu 30%, adică la peste 620.000 euro. Din această afacere rezultă o diferență de 14 milioane de euro, bani pe care îi va plăti în plus municipalitatea.

Finalizarea Stației de Epurare Glina costă peste 1,72 miliarde de lei, bani europeni, din care 275 de milioane de lei reprezintă cheltuieli neeligibile. O parte dintre contracte au fost câștigate în urma unor licitații de firme cu conexiuni la vârful clasei politice românești. Firme care și-au luat toți banii.

Primăria Municipiul București a atribuit restul licitațiilor unor companii de prestigiu internațional, implicate în scandaluri de corupție la nivel național și internațional. De exemplu, spaniolii de la FCC Construction au fost acuzați în Spania că au dat mită de 82 de milioane euro pentru a obține contractele pentru construcția liniilor de metrou în Panama. N

Foto INQUAM PHOTOS / GEORGE CĂLIN

Tramvaie chinezești cu bani europeni

Un sfert din miliardul de lei pentru vehicule trebuie returnat Comisiei Europene.

PRIMARUL CAPITALEI, NICUȘOR Dan, a semnat un contract de peste 200 de milioane de euro, cu TVA, pentru achiziția a 100 de tramvaie de la asocierea Astra Vagoane Călători și compania chineză de stat CRRC Qingdao Sifang, condusă de membri ai Partidului Comunist Chinez.

Decizia nu i-a aparținut primarului, ci unei instanțe, care a decis să-i dea dreptate asocierii de firme, după ce aceasta a contestat licitația ca urmare a faptului că procedura fusese câștigată de o firmă turcească ce nu respecta regulile din caietul de sarcini.

Achiziția acestor tramvaie din fonduri europene a fost făcută pentru a reduce emisiile de CO_2 echivalent cu 2.844 de tone anual în București. Aproximativ 50 de milioane de euro din suma de achiziție este considerată neeligibilă.

Bucureștiul în infringement

Bucureștiul este una dintre cele mai poluate capitale din Uniunea Europeană. Cetățenii din București sunt expuși continuu la niveluri ridicate de poluare atmosferică cu PM10, încă din 2007. Primăria Capitalei și cele șase primării de sector sunt amendate cu regularitate de Garda Națională de Mediu pentru că nu vor să implementeze măsurile prevăzute în Planul Integrat de Calita-

A fost nevoie de toată procedura de contestare a licitației, dar și de un proces în instanță, pentru ca licitația tramvaielor să fie adjudecată

te a Aerului pentru a reduce poluarea.

Comisia Europeană a început formal procedura de infringement împotriva Bucureștiului în 2009. Dar autoritățile de la București, inclusiv Ministerul Mediului, nu au făcut niciun demers pentru a reduce poluarea. Motiv pentru care nouă ani mai târziu, în anul 2018, Comisia Europeană a chemat România în judecată la Curtea Europeană de Justiție a Uniunii Europene pentru eșecul sistematic în a reduce poluarea la nivelul Bucureștiului.

În acest context, Primăria Municipiului București, sub conducerea primarului Gabriela Firea, a început să acceseze fonduri europene pentru a reduce poluarea.

Cât de periculoasă este poluarea? Conform unui studiu făcut de Ecopolis în perioada 2004-2009, la nivelul Bucureștiului au murit 814 adulți și 226 bebeluși cu vârsta mai mică de un an. Astfel, cel puțin 200 de bucureșteni mor anual din cauza poluării.

Opt proiecte pentru opt linii de tramvai

Sub presiunea infringementului, primarul Gabriela Firea a fost nevoită să facă diligențele pentru a accesa fonduri europene necesare pentru reducerea poluării. În anul 2018, Primăria Capitalei a obținut finanțare pentru opt proiecte europene prin care se dorea „modernizarea și dotarea" liniilor de tramvai: 1, 10, 21, 25, 32, 40, 41, 55. Câte un proiect pentru fiecare linie de tramvai.

De exemplu, în cazul proiectului de „modernizarea și dotarea liniei de tramvai nr. 1" era prevăzută achiziția a 12 tramvaie noi, lungi de 36 de metri. Fără a fi inclusă și modernizarea efectivă a liniei de tramvai. Prin această achiziție, municipalitatea susținea că se va face un transfer „sustenabil al unei părți din cota modală de transport cu autoturisme către transportul public și creșterea cu aproximativ 9% a numărului de utilizatori" pe linia de tramvai nr.1. Cu alte cuvinte, o parte din șoferi ar urma să renunțe la propriile mașini pentru a folosi noile tramvaie. Ceea ce ar duce la „reducerea emisiilor de echivalent CO_2 generate de transportul rutier motorizat la nivelul Municipiului București cu 298 tone/an".

Un miliard de lei

Valoarea proiectului a fost calculată la puțin peste 120,8 milioane lei, din care cheltuieli totale nerambursabile 89.658.239 lei, reprezentând 98% din cheltuielile totale eligibile. Diferența de 2% reprezintă contribuția municipalității. Alte patru proiecte sunt identice.

Restul de trei proiecte au același obiectiv, însă diferă numărul de tramvaie cumpărate, valoarea și cantitatea cu care se va reduce CO_2 echivalent la nivelul Bucureștiului.

Valoarea cumulată a celor opt proiecte a fost de peste 1.000.000.000 lei, cu tot cu TVA, adică echivalentul a 200 de milioane de euro. Banii au fost alocați prin Programul Operațional Regional 2014-2020, axa 3 – reducerea emisiilor de carbon în zonele urbane bazată pe Planul de Mobilitate Urbană Durabilă.

Conform documentelor obținute de *Newsweek România*, Primăria Capitalei și-a asumat că prin această achiziție se va reduce emisiile de CO_2 echivalent cu 2.884 de tone anual în București.

Ce înseamnă CO_2 echivalent?

CO_2 echivalent (CO_{2e}) este o unitate de măsură universală pentru emisiile de gaze cu efect de seră, care reflectă potențialul de încălzire globală corespunzător diferitelor tipuri de emisii. Din categoria gazelor cu efect de seră

PROCES
Tramvaiele care pot fi văzute la Cluj vor ajunge la București în mandatul lui Nicușor Dan, deși Gabriela Firea a cumpărat altceva

FOTO: PROMOTOR.RO; FACEBOOK/GABRIELA FIREA; FACEBOOK/NICUȘOR DAN

fac parte dioxidul de carbon (CO_2), metanul (CH_4), protoxidul de azot (N_2O) și hidrofluorocarburile. Aceste gaze cu efect de seră absorb radiațiile solare, generând astfel efectul de seră. Ținându-se seama de potențialul lor diferit de încălzire globală, emisiile de gaze cu efect de seră sunt, de obicei, calculate și raportate sub formă de dioxid de carbon echivalent (CO_{2e}). De exemplu, o tonă de metan este echivalentă cu 25 de tone de CO_2. Pentru a se ține seama de acest aspect, cantitatea de emisii pentru fiecare gaz este transformată în dioxid de carbon echivalent (CO_{2e}), astfel încât impactul total din toate sursele să poată fi agregat într-o singură cifră.

Contract cu dedicație pentru turci

Primăria Municipiului București a publicat pe 11 decembrie 2018 anunțul privind achiziția celor 100 de tramvaie. Valoarea estimată a contractului a fost de 845,68 de milioane lei, fără TVA, echivalentul la data respectivă a 180 de milioane de euro. Conform specificațiilor tehnice, tramvaiele trebuia să aibă o lungime de 36 de metri, lățimea între 2,4 și 2,45 metri, podeaua coborâtă integral și cinci uși duble. Contractul includea piesele de schimb, consumabilele, serviciile de punere în funcțiune, servicii de întreținere, service și remedierea defecțiunilor pe perioada garanției. Plus școlarizarea vatmanilor.

La licitație s-au înscris compania Durmazlar Makine Sanayi Ve Ticaret SA, din Turcia, și asocierea româno-chineză Astra Vagoane Călători SA - CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd. Primăria Capitalei, sub administrația Firea, a tergiversat atribuirea licitației.

În august 2019, municipalitatea a anunțat că va prelungi perioada de examinare până la 15 decembrie. Înainte de termen, însă, primăria condusă de Gabriela Firea a decis ca licitația să fie atribuită companiei turcești. Mai mult, a secretizat întreaga procedură.

Astra Vagoane câștigă în instanță

Reprezentantul companiei Astra Vagoane, Gheorghe Sîrbu, declara în acea perioadă că, „din cataloagele producătorului turc rezultă că tramvaiele produse de acesta au o lungime de 32 de m, lățimea de 2,65, panta de 7% pe lungimea vagonului, trei uși duble și două uși simple, fapt ce ne face să credem că tramvaiul nu respectă cerințele caietului de sarcini".

Motiv pentru care producătorul român Astra Vagoane a contestat licitația. Consiliul Național pentru Soluționarea Contestațiilor a constatat că oferta firmei turcești Durmazlar trebuia respinsă pentru că nu a inclus în dosarul cu care s-a prezentat la licitație graficul de livrare a tramvaielor, iar acest document a fost depus ulterior, la clarificări.

Mai mult, Primăria Capitalei a fost obligată să plătească 35.000 lei firmei Astra Vagoane, bani care reprezentau cheltuieli cu avocații.

Ulterior, Curtea de Apel București a menținut decizia Consiliului Național pentru Soluționarea Contestațiilor și a obligat Primăria Capitalei să semneze contractul cu firma Astra Vagoane. Contractul a fost semnat în mai 2021.

Cheltuieli neeligibile de peste 241 milioane lei

Primăria Municipiului București a transmis, la solicitarea *Newsweek România*, că valoarea cheltuielilor neeligibile pentru cele opt proiecte este de 241.734.177 lei, adică în jur de 49 de milioane euro. Din această sumă, cheltuielile neeligibile cu TVA de 19% se ridică la aproximativ 159 milioane lei.

Noile tramvaie nu au ajuns încă în București și nici nu sunt așteptate curând, chiar dacă au costat un miliard de lei

Puțin peste 71 de milioane de lei sunt costuri neeligibile rezultate din prețul de achiziție al celor 100 de tramvaie. Restul sumei, de aproximativ 12 milioane lei, sunt cheltuieli cu piese de schimb, agregate, echipamente și materiale de primă dotare, consumabile, uleiuri, lubrifianți.

Așadar, proiectul a fost întocmit neținându-se cont de neeligibilitatea TVA, o regulă banală, care ar fi trebuit cunoscută. De asemenea, nici prețul tramvaielor nu a fost controlat. Dacă acesta, însă, depindea de oferte, este cu totul de neînțeles de ce în proiect au fost făcute și cheltuieli cu consumabile pentru tramvaie, acestea fiind clar menționate ca neeligibile.

Manageri de proiect au fost Monica Mîndru, Radu Merlă, Isabela Popescu și Monica Buliga. Fiecare a coordonat câte două proiecte.

Asocierea Astra Vagoane - CRRC Qingdao Sifang Co

Compania Astra Vagoane, patronată de Valer Blidar, a câștigat contractul de peste un miliard de lei în asociere cu compania de stat CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd., din China. Conducerea companiei este asigurată de un Consiliu de Administrație format din nouă membri, toți pe listele Partidului Comunist Chinez, care nu au voie să locuiască în străinătate.

Afaceristul arădean Valer Blidar este cunoscut drept „regele vagoanelor" din România, având în vedere că patronează compania Astra Vagoane Călători. Revista *Forbes* i-a estimat averea în jurul sumei de 150 de milioane de euro. A fost acționar majoritar la Banca Feroviară, dar și-a vândut acțiunile lui Olimpiu Vasile Bălaș, un antrepenor din zona IT. Acum, Bălaș deține 56,5% din acțiunile băncii pe persoane fizică.

Ceilalți acționari ai Băncii Feroviare, deținută de societatea Techventures Bank SA, sunt Tech Ventures Capital cu puțin peste 9,3%, SSIF BRK

FOTO: GOV.RO; CRRCGC.CC; AVCACTIVE.COM

FABRICI
La Astra Vagoane, deținută de Valer Blidar (jos), merg în vizită demnitari români; la partenerii chinezi, i se sorb cuvintele lui Xi Jinping

Financial Group SA cu 9,85%, Atelierele CFR Griviţa cu 7,3% şi Tristar cu 17%. Ultima companie este deținută de familia Blidar.

Specialişti cu legitimaţie de partid comunist

Pentru a putea îndeplini criteriul privind cifra de afaceri, Valer Blidar, patronul companiei Astra Vagoane Călători, a cerut ajutorul companiei chinezești CRRC Qingdao Sifang. Pe site-ul companiei din China tronează mesajul „100 de ani de la înființarea Partidului Comunist Chinez", partidul de guvernământ din Republica Populară Chineză, înființat în data de 1 iulie 1921.

Tot de pe site-ul companiei mai aflăm că aceasta este condusă de președintele Sun Yongcai, „fără drept de ședere în străinătate". El este secretar al Comitetului Partidului Comunist la nivel de fabrică, după ce anterior a fost membru permanent în Comitetul de Partid. Primește o indemnizație specială din partea Consiliului de Stat.

La fel ca Sun Yongcai, ceilalți membri din Consiliul de Administrație sunt specializați la cel mai înalt nivel, dar nu au „drept de ședere în străinătate". Directorul general al companiei, Low Qiliang, a fost secretar adjunct la mai multe filiale ale Partidului Comunist constituite la nivel de fabrici.

Vicepreşedintele Wang Jun este inginer superior cu MBA şi membru al Comitetului permanent al partidului la nivelul CRRC. De partea financiară a companiei se ocupă Li Zheng, contabil superior cu un masterat în contabilitate. Ea este membru permanent al Comitetului de partid. A mai deținut funcții de conducere la China National Engineering and Agricultural Machinery Import Export, a fost contabil şef la China Hydropower Construction International Engineering. Afaceristul Valer Blidar nu a răspuns la telefon şi nici la mesajele trimise de *Newsweek România*.

Necunoscute sunt căile tramvaiului

Când sumele neeligibile sunt mici, suspiciunile de corupție sunt mari.

4,5 MILIOANE EURO A PLĂTIT Primăria Municipiului București pentru a reduce poluarea cu 613 tone de CO_2 echivalent pe an prin modernizarea unui tronson de cale dublă de tramvai lung de 1,1 km. Banii au ajuns la firma Urban Profile Grele, ai cărei patroni au fost parteneri de afaceri cu Ion Dedu, fostul director general de infrastructură din cadrul Primăriei Capitalei.

Firea a anunțat, Nicușor a atribuit

Primăria Municipiului București, în mandatul de primar al Gabrielei Firea, a accesat o finanțare de 28 de milioane de lei, adică în jur de 5,7 milioane euro, pentru a reduce emisiile de echivalent CO_2 generate de transportul rutier motorizat cu 613 tone pe an. Cum? Prin modernizarea unui tronson de 1,1 kilometri de cale dublă de tramvai pe bulevardul Vasile Milea, de la intersecția cu bulevardul Timișoara până în dreptul intrării la benzinăria OMV. Pe respectiva cale de tramvai circulă tramvaiele 1 și 10.

Prin acest proiect se dorește „creșterea atractivității și îmbunătățirea eficienței transportului public de călători, a frecvenței și a timpilor de parcurs, accesibilității și implicit a transferului către acesta de la transportul privat cu autoturism". Specialiștii primăriei susțin că, până în 2025, pe acest tronson, va crește numărul de călători cu 17%.

Licitația pentru modernizarea tronsonului a început în mandatul Gabrielei Firea și a fost atribuită de edilul Nicușor Dan, pe 30 decembrie 2020. Conform documentelor obținute de *Newsweek România* de la Primăria Capitalei, contractul în valoare de 22 de milioane lei a fost atribuit firmei Urban Profile Grele SA, deținută în mod egal de Vlad Zamfir și Adrian Augustin Drăghici.

Până în acest moment, Comisia Europeană a cerut înapoi sub 21.000 de lei din acest proiect.

Cumetrii, dosare și șpăgi

Conform contractului, Urban Profile Grele va reface infrastructura căii de rulare pe cele două sensuri de mers ale tramvaiului pe o distanță de 1,1 km. Adică vor fi înlocuite traverse, șine, prinderi, amortizoare de zgomote și vibrații. Totodată, vor fi înlocuiți stâlpii de susținere ai rețelei de contact și se vor reface peroanele de pe tronson. O parte din aceste lucrări vor fi făcute de subcontractanții Swietelsky Construcții Feroviare SRL și TIAB SA. Compania austriacă Swietelsky a fost implicată într-unul dintre cele mai mari cazuri de corupție din România. Reprezentantul austriecilor, Josef Hornegger, a dat mită o sumă de 20 de milioane de euro mai multor politicieni români, inclusiv lui Sebastian Vlădescu, pentru reabilitarea căii ferate București – Constanța. Austriacul și-a recunoscut faptele și a fost condamnat la trei ani cu suspendare.

Vlad Zamfir și Adrian Drăghici mai dețin împreună firma Urban Proiect Grup, societate în care au fost asociați cu Ion Dedu, fostul director general al direcției Transport, Drumuri și Sistematizare din cadrul Primăriei Capitalei. Potrivit presei, Ion Dedu a fost director de infrastructură la RATB, iar din 2005 a intrat în acționariatul firmei Urban Proiect Grup. Totodată, a fost recompensat cu funcția de director general. În anul 2006, și-a cedat părțile sociale Elenei Mirela Toma, iar doi ani mai târziu a revenit asupra deciziei. La începutul anului 2009, s-a retras din nou din acționariatul firmei pentru a se angaja la Primăria Municipiului București. Părțile sociale le-a cedat celor doi asociați, Vlad Zamfir și Adrian Augustin Drăghici. Zamfir ar fi chiar nașul de cununie al lui Ion Dedu. Ion Dedu și-a dat demisia „din motive personale" de la Primăria Capitalei în 2015.

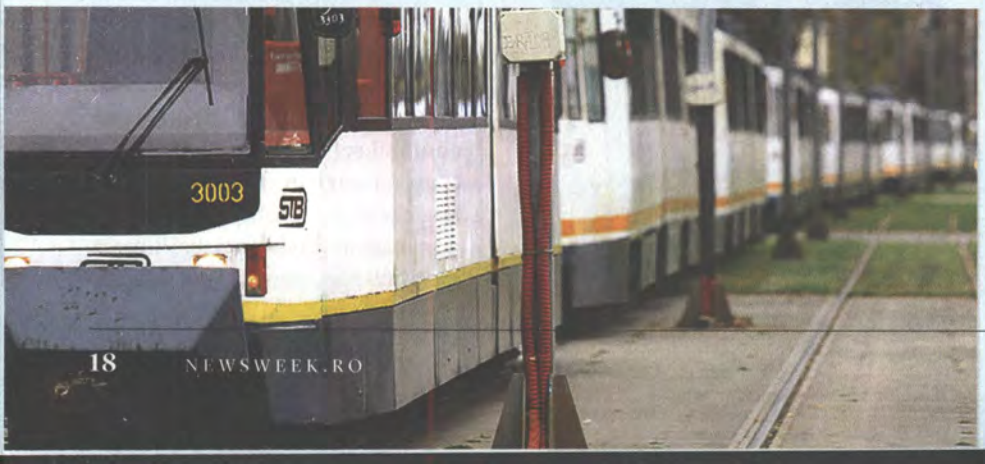

BANI
Liniile de tramvai generează contracte foarte bune

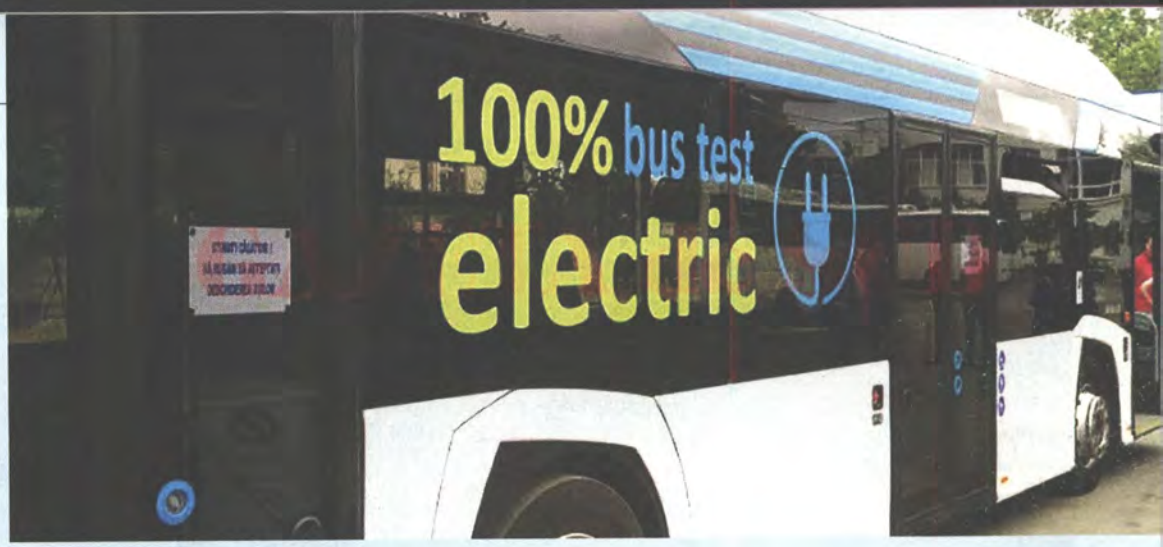

PREȚ
Aproape cu o treime s-au scumpit autobuzele electrice pentru Capitală, înainte să se cumpere

PMB s-a curentat în autobuzele electrice

Între Firea și Nicușor, mijloacele de transport s-au scumpit cu 30%.

PRIMĂRIA CAPITALEI VREA SĂ cumpere 100 de autobuze electrice cu aproximativ 62 de milioane euro. Prețul unui autobuz a fost estimat inițial la 480.000 de euro, dar a fost mărit cu 30%. Creșterea este considerată cheltuială neeligibilă și trebuie suportată de către Primăria Generală.

Firea a găsit, nu se știe unde, autobuze la 480.000 de euro

Primăria Municipiului București, sub administrația Firea, a depus patru proiecte europene pentru achiziția a 100 de autobuze electrice pentru care a primit o finanțare europeană cumulată de aproximativ 281 de milioane lei. Adică în jur de 57,3 milioane euro. Proiectele au fost câștigate sub argumentul că se va reduce poluarea cu 5.338 tone de CO_2 echivalent în fiecare an. Cele 100 de autobuze electrice urma să fie împărțite pe 14 linii de autobuz. De exemplu, prin folosirea autobuzelor electrice pe liniile de autobuz 300, 330 și 335, poluarea cu CO_2 echivalent ar urma să se reducă cu 2.054 de tone pe an.

Prețul unui autobuz a fost calculat la 480.000 euro, fără TVA, valoare stabilită printr-un studiu de oportunitate făcut de specialiștii Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare, susține fostul edil Gabriela Firea. Pentru achiziția celor 100 de autobuze electrice, municipalitatea a organizat două licitații. Fostul primar susține că la cele două licitații s-au prezentat companii din China, Germania, Turcia și România.

„Ofertele fie nu au respectat caietul de sarcini, fie prețul a fost mult peste valoare estimată. Noi ofeream aproape 570.000 de euro (inclusiv TVA) pentru un astfel de autobuz, preț stabilit printr-un studiu de oportunitate făcut cu specialiști BERD. Știți cât a plătit în 2019 Municipiul Cluj-Napoca pentru un autobuz electric de 12 metri? Puțin peste 570.000 de euro!", susține Gabriela Firea într-o postare pe Facebook.

Nicușor nu a mai prins decât autobuze la 620.000 de euro

Primarul Nicușor Dan vrea să cumpere cele 100 de autobuze electrice la prețuri mai mari cu 30% față de prețul inițial. Decizia a fost trimisă Consiliului General al Municipiului București, care a aprobat creșterea prețului de 480.000 de euro, fără TVA, la 620.295 euro, fără TVA, pentru fiecare autobuz electric. Practic, valoarea contractului s-a mărit cu 14 milioane de euro!

„Având în vedere faptul că au trecut aproape trei ani de la stabilirea prețului estimativ al unui autobuz electric, cât și faptul că în perioada 2019-2020 au fost anulate două proceduri de achiziție publică întrucât ofertanții au depus oferte neconforme/ inadmisibile din punct de vedere tehnic sau financiar, a fost inițiată o procedură pentru consultarea pieței. Astfel, urmare a ofertelor primite conform anunțului postat în SEAP nr. MC1014256 a fost întocmit Raportul privind consultarea pieței (...) concluzionând că valoarea estimată necesară achiziției este de 62.029.500 euro, fără TVA, respectiv 620.295 euro fără TVA/autobuz", se menționează în proiectul votat de Consiliul General.

Cele patru proiecte europene ale municipalității au avut o valoare de 57,3 milioane de euro, din care o sumă de opt milioane de euro a fost inclusă în categoria chetuielilor neeligibile. În plus, PMB va plăti aproximativ 14 milioane de euro, sumă rezultată din mărirea prețului la autobuzele electrice.

FOTO: INQUAM PHOTOS/GEORGE CĂLIN; DIGI24

Stația care epurează Apa Sâmbetei

Un deceniu de primit fonduri europene și un management slab ne-au lăsat fără 275 de milioane de lei

STAȚIA DE EPURARE DE LA GLINA este o afacere de peste 1,7 miliarde de lei, bani care au ajuns la afaceriști controversați cu conexiuni politice importante. Peste 15% din această sumă, însă, va trebui acoperită de către Primăria Generală, fiind considerată cheltuială neeligibilă de către Comisia Europeană.

Cum ajungea apa nefiltrată în mare

Bucureștiul era singura capitală europeană care nu avea o stație de epurare a apelor uzate. Volumul de ape uzate din București și localitățile limitrofe este de 354,3 milioane de metri cubi anual. Apă care se deversa direct în râul Dâmbovița. De aici își urma cursul în râul Argeș, iar ulterior se vârsa în Dunăre și ajungea în Marea Neagră. În anul 2007, au fost demarate primele lucrări pentru construcția unei stații de epurare. Prima fază a lucrărilor a costat 100 de milioane de euro, din care 55 de milioane de euro au fost alocate din fonduri ISPA, 35 de milioane de euro din împrumuturi de la BEI și BERD, iar restul, de la bugetul de stat. Lucrările au fost inaugurate în octombrie 2011,

Stația de epurare de la Glina va fi definitivată în 2022. Ani de zile, apele menajere din București au poluat trei râuri până să ajungă în Marea Neagră

dar stația poate epura doar 50% din cantitatea de ape uzate. Restul de 177 de milioane de metri cubi ajung anual în Marea Neagră.

Pentru faza a doua a lucrărilor, Primăria Municipiului București a obținut, la finalul anului 2016, o finanțare europeană de 1.738.198.440 lei, adică în jur de 355 de milioane de euro. Puțin peste 275 de milioane de lei din această finanțare este neeligibilă și va fi acoperită din bugetul municipalității.

La finalul lucrărilor, stația de epurare de la Glina va fi predată pentru operare companiei Apa Nova, care a primit în concesiune rețeaua de alimentare cu apă și canalizare a Bucureștiului.

Treaba merge ca pe Rotary

Primul contract inclus în faza a doua de construcție a stației de epurare a apelor uzate de la Glina a fost câștigat în iunie 2014 de asocierea dintre firmele Rotary Construcții și Brexxon DDS SRL. Contractul în valoare de 80,2 milioane lei prevedea construirea sistemului de drenare de pe partea dreaptă a casetei de canalizare de sub Dâmbovița și alte lucrări la sistemul de evacuare din lacurile Titan, Tineretului si Carol. În acea perioadă primar al Bucureștiului era medicul Sorin Oprescu, susținut de PSD.

Compania Rotary Construcții este controlată de controversatul afacerist Mihai Leonard Rotaru, un apropiat al liderilor PSD. Cu puțin timp înaintea alegerilor locale, Primăria Capitalei a atribuit firmei lui Rotaru patru contracte în valoare de 29 de milioane lei pentru anveloparea unor blocuri din Sectorul 6. Atunci, PMB era condusă de Gabriela Firea, de la PSD. Ulterior, cu puțin timp înaintea alegerilor locale, Mihai Rotaru a împrumutat PSD cu suma de 445.000 lei.

În precampania electorală, Rotaru s-a afișat pe litoral alături Daniel Florea, pe atunci primarul Sectorului 5.

Compania cu care s-a asociat Rotaru pentru contractul de la stația de epurare, Brexxon DDS, este patronată de Cornelia Boca și Mariana Codruța Boca. De administrarea specială a firmei se ocupă Daniel Ioan Boca.

Corupție tocmai din Kenya

Pe 3 mai 2016, primarul Sorin Oprescu a mai atribuit un contract, de aproximativ 60 de milioane de lei, asocierii dintre firmele Tahal Consulting Engineers Ltd. și Triada Prod Impex. Pentru acești bani cele două firme urmau să reabiliteze colectoarele principale de canalizare AD și BD.

LEGĂTURI
Unii dintre contractanții stației de epurare de la Glina au avut relații bune și cu primarul Sorin Oprescu, și cu primarul Daniel Florea

Firma Tahal Consulting Engineers Ltd. este o sucursală a unei companii israeliene cu același nume prezentă în 30 de state din întreaga lume. Numele companiei apare într-un caz de corupție în Kenya. Fostul guvernator al Nyandarua, Daniel Waithaka Mwangi, împreună cu alte șapte persoane, au fost acuzați de abuz în serviciu pentru că ar fi atribuit firmei israeliene un contract pentru reproiectarea sistemului de canalizare fără să respecte achizițiile publice. Mai mult, contractul nici măcar nu era bugetat.

În România, numele firmei israeliene apare în dosarul de corupție al lui Adrian Mîndroiu, director general și ulterior director la Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Mediu. Procurorii anticorupție susțin că Mîndroiu „a pretins și primit bani, alte foloase și a acceptat daruri de la reprezentanții firmelor conduse de Frank Nicolae și Goga Vlad Cristian, cu complicitatea și a altor persoane, pentru a interveni pe lângă diferiți funcționari din cadrul AM POSM pentru favorizarea intereselor comerciale ale grupului menționat,

FOTO: INQUAM PHOTOS / GOERGE CĂLIN; FACEBOOK/DANIEL FLOREA; AGERPRES

între care și firma Tahal Consulting Engineering".

Partenerii români din afacerea cu stația de epurare de la Glina, Triada Prod Impex, este deținută de scriitorul Mircea Eugen Burada, autorul și scenaristul filmului „Nea Mărin Miliardar". El a fost implicat într-o anchetă a DIICOT alături de creatoarea de modă Adina Buzatu, suspectă că ar face afaceri cu haine contrafăcute.

Dosarul Ciudad de Panama

Asocierea FCC Construction, Aqualia Intech și Suez Internațional a câștigat cel mai mare contract: 552.872.903 lei, pe 22 iunie 2017. Banii au fost alocați pentru extinderea stației de epurare a apelor uzate și construcția incineratorului de nămol.

Compania FCC Construction, abonată la contractele cu statul român, este acuzată de corupție după ce ar fi dat șpagă 82 de milioane de euro pentru a i se atribui contractul privind construcția liniilor de metrou din Panama. Potrivit *El Pais*, compania de construcții este acuzată de corupție și spălare de bani pentru că a plătit comisioane ilegale pentru a obține contractul privind construcția celor două linii de metrou din Ciudad de Panama, capitala Panama.

FCC Construction a apelat la firma de consultanță Odebrecht, considerată epicentrul celui mai mare caz de corupție din America Latină.

Judecătorul Ismael Moreno a acuzat FCC că „nu a activat și nu a aplicat niciun protocol care să prevină săvârșirea de fapte penale". Nu a existat niciun mecanism de control, adaugă el, și nici nu a fost definită „o etică în afaceri".

„Dovezile relevă o încălcare radicală a legalității", spune judecătorul. Acei bani, prin diferite companii instrumentale și un circuit de conturi bancare, au fost folosiți pentru a plăti „acte de corupție" care erau deghizate în comisioane comerciale, dar au ajuns în mâinile angajaților publici și a liderilor politici.

Casetele de bani

Primăria Capitalei, în mandatul de primar al Gabrielei Firea, a atribuit două contracte în valoare 189,6 milioane lei asocierii dintre firmele Construcții Erbașu și Gemite Ro. Ambele contracte au fost atribuite pe 26 iulie 2019. Primul contract prevedea reabilitarea casetei și a sistemului său principal de drenare de pe partea stângă a casetei în sectorul Unirii – Vitan. Cel de-al doilea contract prevedea același lucru, dar pentru sectorul Ciurel – Unirii.

Compania Construcții Erbașu este controlată acționarul majoritar Cristian Erbașu, care deține peste 63,7% din acțiuni. Fratele său, Alexandru Erbașu, deține puțin peste 15% din acțiuni. Cealaltă firmă, Gemite Ro, este patronată de cehul Igor Nicolajev, dar este administrată de Alexandru Ioan Coțofan. Acesta a fost consilier local în municipiul Iași, din partea PNL.

FILM
Mircea Eugen Burada (sus), scenaristul filmului „Nea Mărin miliardar", a fost implicat în lucrările de la Glina

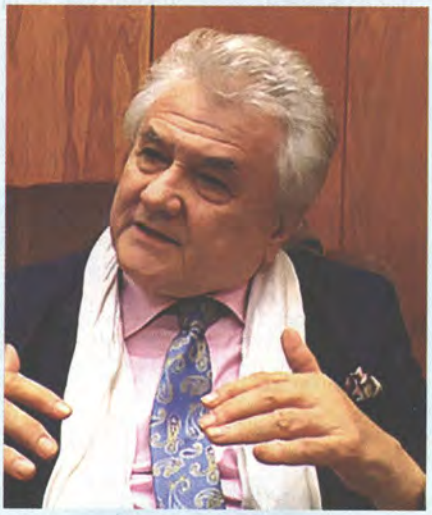

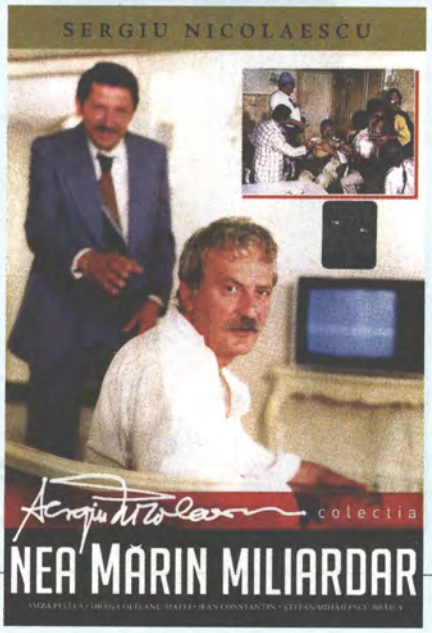

Apare Berevoianu, omul lui Oprescu

Compania Hidroconstrucția, în asociere cu Inoveco SRL, a câștigat două contracte în iunie 2019 cu o valoare cumulată de 115 milioane de lei. Primul contract avea ca obiect reabilitarea casetei și a sistemului de drenare de pe partea stângă în sectorul Vitan – NH Popești. Cel de al doilea contract prevedea același tip de lucrări, dar pentru sectorul NH Popești – Glina.

Inoveco SRL este patronată și administrată de afaceristul Valentin Feodorov. El deținea împreună cu Costin Berevoianu, fostul consilier personal al primarului Sorin Oprescu și fost președinte al CA Radet, șase proprietăți și un ponton plutitor. Printre proprietățile comune se aflau o vilă, un spațiu comercial, dar și patru terenuri intravilane în localitățile Limanu și Chilia Veche.

Costin Berevoianu a fost condus mulți ani Primăria Capitalei din umbră, poziție din care a fost implicat în cele mai tenebroase afaceri.

Asistență tehnică de la omul lui Vântu

În mai 2012, s-a semnat un contract în valoare de 31,5 milioane lei cu Aecom Ingenieria și Romcapital Invest pentru asistență tehnică pentru managementul proiectului stației de epurare de la Glina. Aecom Ingenieria este filială lo-

FOTO: LIBERTATEA.RO; IMDB.COM; INQUAM PHOTOS / GEORGE CĂLIN

VIZITĂ
În iunie a.c., primarul Nicușor Dan a vizitat stația de epurare de la Glina

cală a companiei AECOM, din Spania. Cealaltă firmă, Romcapital Invest este controlată de controversatul afacerist Dan Iulian Stratan, fostul președinte al Gelsor România și un apropiat al lui Sorin Ovidiu Vîntu.

Numele său mai este legat și de privatizarea Petrom, din postura de reprezentant al lui Sorin Ovidiu Vîntu, dar și de achiziționarea companiei Petromservice de către offshore-ul cipriot Elbahold LTD, ca reprezentant al acestei firme în România. Dar apare și în interceptările din dosarul spionului Stamen Stancev.

În ultimii 15 ani a devenit unul dintre abonații la contractele de consultanță ale Ministerului Transporturilor, în special ale companiilor subordonate.

Finalizare în 2022

În iunie a.c., primarul general Nicușor Dan a vizitat stația de epurare și a promis definitivarea proiectului în 2022: „Am fost foarte bucuros să fiu aici, o să revenim anul viitor când lucrările vor fi terminate. Este proiectul cel mai mare pe care Muncipalitatea îl desfășoară în acest moment. E vorba de poluarea apelor uzate din întregul București. E o chestiune de mediu care ține pe de-o parte de apele pe care noi le deversăm în Dâmbovița, de aici în Argeș și de acolo în Dunăre, pe de altă parte tot ce înseamnă rețea de ape uzate și raportul dintre aceste ape uzate și mediu e important ca să prevenim infiltrațiile pe care le cunoaștem cu toții că au loc în București. E vorba despre un proiect finanțat în mare parte de Comisia Europeană prin POIM, este un proiect cu totul de 1,7 miliarde lei care are trei componente mari: una este stația pe care o avem aici în spate, 550 milioane de lei, celelalte două componente sunt caseta Dâmboviței și cele două mari colectoare care sunt de-o parte și de alta a Dâmboviței.

Această locație a început în anii optzeci, înainte de acest proiect a existat un proiect care s-a finalizat în 2011 cu o investiție pe care din nou a plătit-o, în mare parte, Comisia Europeană din fondurile de preaderare, partea care funcționează în acest moment permite tratarea a 5 metri cubi pe secundă, după realizarea celei de-a doua linii care este prevăzută de această stație o să ajungem la 12 metri cubi pe secundă, necesarul în acest moment pentru București este 8 metri cubi pe secundă și calculele făcute spun că această stație cu cele două linii sunt suficiente pentru București până în anul 2040. Este o tehnologie de ultimă generație în ceea ce privește protecția mediului, atât în ceea ce privește apa, poluarea aerului, mirosurile, după cum simțiți suntem la o stație de epurare a apelor uzate și nu este niciun fel de miros în atmosferă“. N

FOTO: INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

EDUCAȚIE FINANCIARĂ
Aveți ce trebuie pentru a conduce propria afacere? » P.28

EȘEC

Revoluția în Sănătate se amână

Programul de guvernare prevedea mai multe măsuri în ceea ce privește asigurările de sănătate, inclusiv o dezbatere privind spargerea monopolului Casei Naționale de Asigurări de Sănătate (CNAS).

NICIUNA DINTRE MĂSURILE anunțate n-a fost nici măcar demarată. În schimb, USR-PLUS s-a lăudat cu faptul că a organizat „concursuri pe bune" pentru șefiile caselor județene. O privire atentă arată că, de fapt, acestea nu au adus nicio schimbare, presa locală relatând inclusiv existența obișnuitelor înțelegeri politice dintre partenerii de guvernare.

În ianuarie 2012, guvernul Boc a încercat să spargă monopolul CNAS, după modelul din Germania sau Elveția. A retras proiectul privind reforma în sănătate după puternice proteste de stradă și opoziția declarată a lui Raed Arafat. În esență, proiectul din 2012 dădea asiguratului dreptul de a-și alege asiguratorul de sănătate.

În plus, spitalele urmau a fi organizate ca instituții publice, asociații sau fundații, dar și ca societăți comerciale. Indiferent de forma de organizare sau de rețeaua în cadrul căruia funcționau, proiectul de lege impunea o limită pentru cheltuielile aferente drepturilor de personal, reprezentând cel mult 70% din sumele decontate de asigurătorii de sănătate din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate pentru serviciile medicale furnizate.

DE

MIRCEA MARIAN
mircea.marian@newsweek.ro

Newsweek România vă arată ce promisiuni au existat în programul de guvernare al cabinetului Cîțu în ceea ce privește asigurările de sănătate, ce și-a propus USR-PLUS în propriul program și ce s-a ales din aceste angajamente, după peste opt luni la putere.

„CNAS trebuie să dispară"

„Fără concurență nu există calitate. Monopolul de stat s-a dovedit un eșec. CNAS nu a fost capabil să combată fraudele, ci dimpotrivă, le-a concentrat. Mai mult, nu a reușit nici să remunereze corect operațiuni medicale, punând în dificultate furnizorii de servicii medicale și încurajând decontările fictive prin sistemul DRG (...) Vom permite românilor să aibă mai multe opțiuni prin deschiderea la concurență. De asemenea, vom garanta posibilitatea fiecărui român de a putea alege opțiunea dorită pe modelul Pilonului 2 și 3 de pensii", se arată la punctul 11 al programului de guvernare al USR-PLUS. În iulie 2019, unul dintre liderii partidului, Claudiu Năsui, scria pe Facebook: „CNAS trebuie să dispară și românii trebuie să aibă dreptul să-și aleagă propriul asigurator de sănătate. Cheltuim enorm pentru sănătate și nu primim nimic în schimb. Trebuie să avem #curajul și #viziunea de a schimba sistemul".

Și președintele Senatului, Anca Dragu (USR-PLUS), a susținut că acest monopol trebuie spart. „Mă gândesc să nu mai avem un monopol al CNAS, ci mai mulți furnizori de servicii de sănătate. Să avem o concurență, nu o singură entitate care are acces la banii cu care noi contribuim la fondul de sănătate și serviciile sunt cele care sunt. Ar trebui să fie cinci case de asigurări, fiecare vine cu oferte și concurează pentru banii noștri", a afirmat Anca Dragu, în noiembrie 2020.

Guvernul vrea o dezbatere

Ideea lui Claudiu Năsui de a desființa monopolul CNAS a dispărut din programul de guvernare. Vlad Voiculescu, cel care a preluat în decembrie 2020

portofoliul Sănătății, a declarat public că se opune „privatizării" CNAS, deși despre privatizare nu s-a discutat niciodată.

În programul de guvernare este prevăzut:

➤ Dezvoltarea asigurărilor complementare de sănătate cu creșterea ponderii fondurilor private, care să cofinanțeze servicii medicale, crearea unui cadru legislativ și creșterea deductibilității fiscale pentru asigurările complementare de sănătate și inițierea unei dezbateri publice legate de oportunitatea introducerii concurenței în administrarea asigurării obligatorii de bază.

➤ Dreptul de a alege în Sănătate - deschiderea către mai multe tipuri de asigurări de sănătate și asiguratori pe modelul Pilonul 2 și 3 de pensii; în acest context statul își va menține rolul de reglementator, finanțator și chiar ofertant de servicii de asigurare prin CNAS.

Programul mai prevedea „transparentizarea datelor din sănătate (date deschise) și utilizarea soluțiilor digitale în debirocratizarea instituțiilor sistemului de sănătate (CNAS, ANMDMR, ANMCS)".

Nici măcar promisa dezbatere despre „oportunitatea introducerii concurenței în administrarea asigurării obligatorii de bază" nu a fost inițiată de noul ministru al Sănătății, Ioana Mihăilă, sau de președintele CNAS, Adrian Gheorghe. Restul promisiunilor au rămas pe hârtie.

„Concursuri pe bune"

În aprilie 2021, când Vlad Voiculescu a fost demis de la conducerea Ministerului Sănătății, liderii USR au susținut că aceasta se datorează și faptului că la CNAS se organizează „concursuri pe bune".

Însă, în august 2021, realitatea s-a dovedit a fi mai complicată. Din 42 de posturi scoase la concurs, după trei sesiuni s-au ocupat doar 19: cinci în prima tentativă, 13 în a doua și doar unul în a treia. O a patra serie de concursuri este organizată în septembrie.

Niciun om din afara sistemului medical de stat nu a câștigat concursurile organizate de CNAS. Datele participanților la concurs au fost secretizate, deci nu se poate ști dacă a încercat cineva din mediul privat să candideze. Toți câștigătorii sunt din sistem, majoritatea sunt angajați ai Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, iar unii au spate politic, fie PNL, fie USR.

„Concursurile pe bune sunt însă un început bun", scria Vlad Voiculescu, pe Facebook, la 8 mai.

Iar Adrian Gheorghe, cel pus de Voiculescu la șefia CNAS, afirma: „Am schimbat total filozofia de recrutare a managerilor de CAS. Este un concurs organizat în mod transparent, obiectiv, fără discriminare pe criterii politice sau de orice altă natură, un concurs în care vor promova acei candidați cu cele mai bune abilități de planificare, organizare, coordonare și control".

Chiar dacă „filozofia" a fost schimbată, rezultatele nu au adus nimic nou.

Sistemul de stat, de nepenetrat

Realitatea îi contrazice flagrant pe Vlad Voiculescu și Adrian Gheorghe. Sunt județe unde noii șefi ai caselor județene nu s-au sfiit să-și arate apartenența politică. Imensa majoritate a câștigătorilor provine chiar din Casa Națională de Asigurări de Sănătate, unde unii lucrau de la înființare, în 1999, sau deja ocupau funcții de conducere.

Cea mai mare parte au mai fost șefi ai caselor județene. CNAS nu s-a deranjat să publice pe site biografiile celor care au câștigat concursurile - deși USR-PLUS a lansat sloganul „Transparența nu se negociază" - așa că informațiile provin din presa locală.

Iată cine sunt cei 19 care au câștigat concursurile pentru șefia caselor județene de asigurări de sănătate:

➤ **Szekely Vilhelm,** Bistrița-Năsăud: fost director executiv la departamentul Relații contractuale în cadrul CJAS. El a mai condus CJAS în perioada 2010-2012.

➤ **Bruștur-Chirilă Lucia-Luminița,** Cluj: a fost președinte-director general al CJAS Cluj în perioada 2017-2020, iar din luna mai 2020 este director general cu delegație.

➤ **Țibichi Radu Gheorghe,** Iași: a fost directorul CNAS, în guvernarea Cioloș. A mai fost și șeful CJAS Iași. CV-ul său a dispărut de site-ul CNAS.

➤ **Prodan Carmen Eleonora,** Maramureș: era directorul general interimar al Casei Județene de Asigurări de Sănătate.

➤ **Vasile Eugenia,** Tulcea: era deja interimară la șefia casei județene. Presa locală scrie că lucrează în cadrul CAS Tulcea din anul 1999, iar din 2012 se află la conducerea instituției.

➤ **Puie Silvia,** Alba: lucra din 1999 la CJAS, era șefă interimară, a fost unic candidat.

FOTO: INQUAM PHOTOS / ILONA ANDREI

ADRIAN GHEORGHE, presedintele CNAS

➤ **Cosma Angela Dana,** Arad: aceasta a deţinut funcţia de director economic la CJAS Arad încă din 1999, de când s-a înfiinţat această instituţie. Candidat unic.

➤ **Dulău Dorel,** Bihor: fost şef al Compartimentului Management Spitale în Primăria Oradea, doctorand la Universitatea locală. Este unul dintre puţinii câştigători care nu a lucrat în casa de sănătate, dar provine din sistemul medical de stat.

➤ **Mustiaţă Alina,** Botoşani: era director executiv relaţii contractuale în cadrul CJAS Botoşani.

➤ **Daisa Ancuţa,** Braşov: era director executiv al Direcţiei Relaţii Contractuale al CJAS Braşov

➤ **Nagy Luminiţa,** Constanţa: ex-director executiv al Direcţiei de Relaţii Contractuale al CJAS Constanţa.

➤ **Tatu Dragoş Gheorghe,** Covasna: conducea această casă judeţeană din 2015.

➤ **Sima Cristina,** Dâmboviţa: consilier judeţean PNL, juristă la spitalul judeţean in Târgovişte. Presa locală scrie că a fost şi membră a PC, ALDE şi Pro România.

➤ **Făgaş Carmen Amalia,** Gorj: La concursul din luna mai, Făgaş, membru USR-PLUS, a obţinut doar 59 de puncte. Ea s-a mai prezentat o dată, la concursul din iunie, şi a trecut. Făgaş este economistă la CJAS.

➤ **Cîrjan Carmen Liana,** Olt: economistă la CJAS. A fost susţinută de PNL, scrie presa locală.

➤ **Stana Olga,** Sălaj: a condus CJAS-ul local din 2017 în 2020, an în care a fost demisă, aşa că a dat în judecată CNAS-ul.

➤ **Curta Mihaela Codruţa,** Satu Mare: „are o carieră de peste 20 de ani în sistemul de asigurări de sănătate sătmărean, iar în ultimii şapte ani a ocupat funcţia de conducere de director Relaţii Contractuale", a scris presa locală.

➤ **Voiculeţ Costinel Alin,** Vâlcea: economist produs de Universitatea din Craiova, lucrează la CJAS din 1999, de la înfiinţarea instituţiei. A mai condus CJAS Vâlcea.

La şefia casei de asigurări din sistemul de apărare şi siguranţă naţională, şef este Claudiu Tronciu. Cum un CV nu a fost postat pe site-ul CNAS, probabil că acesta este fostul director medical de la un spital SRI.

Din 42 de posturi scoase la concurs, după trei sesiuni s-au ocupat doar 19

Voiculescu dă vina pe critici

Fostul ministru al Sănătăţii, Vlad Voiculescu, a apărat concursurile organizate de CNAS şi a spus că oamenii buni evită să se angajeze la stat fiindcă sunt „târâţi în noroi".

„Concursurile au arătat nivelul real al conducerilor politizate din sistem! Cele mai multe posturi încă nu sunt ocupate... ba chiar de la casele judeţene cele mai importante! Asta este nivelul (...) Problema este alta... şi nu e mică: problema este că nu se prezintă candidaţi la foarte multe dintre aceste concursuri. În general, pe funcţiile de conducere din sănătate nu se prezintă candidaţi cu experienţă în privat. La fel în multe alte locuri din administraţia publică.

Am avut sute de conversaţii cu oameni pe care i-am rugat să participe la concursuri. Până la urmă, pe mulţi îi înţeleg... de ce ar face-o?

Unul dintre «beneficiile» ocupării unei funcţii publice de conducere este că imediat sunt târâţi în noroi de oameni care nu au nici cea mai mică problemă cu a judeca fără a înţelege sau fără măcar a încerca să se informeze", a comentat el, pe Facebook.

Vlad Voiculescu a respins şi ceea ce el a denumit „privatizarea" CNAS: „Privatizarea CNAS nu e o soluţie. Sună bine doar la nivel de soluţie de Facebook!".

STĂPÂNEȘTE-ȚI DESTINUL
În 2020, numărul persoanelor care au devenit antreprenori a crescut cu aproape 25% în SUA față de anul precedent. Dar succesul ca om de afaceri nu este asigurat.

ANTREPRENORIAT

Aveți ce trebuie pentru a vă conduce propria afacere?

Iată cum vă dați seama dacă dețineți calitățile potrivite pentru a reuși.

PANDEMIA COVID-19 A FOST ÎN MOD EVIDENT rea pentru multe lucruri. Dar s-ar putea să devină un lucru bun pentru antreprenoriat. De exemplu, a forțat mulți oameni să își regândească cariera. În 2020, potrivit Bloomberg care citează datele IRS, 4,3 milioane de americani au solicitat un cod de identificare fiscală pentru entități de afaceri, în creștere cu aproape 25% față de 2019.

Dar, la fel ca în orice aventură - și mai ales când te apuci de afaceri pe cont propriu – câteva lucruri importante trebuie luate în considerare înainte de a face primul pas. La urma urmei, succesul este departe de a fi ceva sigur. Istoria și Biroul Statisticilor de Muncă din SUA ne spun că aproximativ 20% din noile afaceri din epoca pandemiei vor eșua în primii doi ani. Primii cinci ani? Aproximativ 45% din aceste companii nu vor mai exista.

Deci, ce ai nevoie pentru a reuși? Ca să ajungi la pământul promis? Iată câteva dintre trăsăturile antreprenorilor de succes.

DE

KARA GOLDIN
@karagoldin

Curiozitate

Dacă există o trăsătură prezentă în aproape fiecare antreprenor pe care l-am cunoscut de-a lungul anilor, aceasta este curiozitatea. Antreprenorii au impulsul de a rezolva problemele. Nu pentru că au răspunsul, ci pentru că vor să afle răspunsul.

În 2001, de exemplu, am decis să pun pe pauză implicarea mea în tehnologie la AOL. Era timpul să îmi dau seama ce urmează pentru mine. Dar am avut și câteva probleme de sănătate pe care am vrut să le rezolv, iar o parte din soluție însemna băuturi noi și mai sănătoase. Așa că, într-o zi, în timp ce mă uitam la toate ingredientele indescifrabile din doza mea de suc acidulat dietetic, am decis să trec pe apă. Renunțarea la 20 de ani de Diet Coke nu a fost ușoară, dar cel mai greu a fost că nu mi-a plăcut gustul apei plate. Am rezolvat acest lucru prin adăugarea de esențe de fructe pe care le-am creat, fără îndulcitori, pentru a face apa mult mai interesantă. Și am făcut-o.

Dar iată unde a intervenit „curiozita-

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

tea": de ce nu exista până atunci un produs care să facă apa să aibă un gust mai bun fără îndulcitori sau conservanți? De ce a fost totul îndulcit? Chiar și lucrurile care păreau mai sănătoase, precum sucul meu „dietetic"?

Nu mi-am dat seama imediat, dar am combinat căutarea unei noi cariere cu curiozitatea mea cu privire la o băutură mai sănătoasă. Aproximativ 18 luni mai târziu, produsul meu, Hint, a ajuns pe rafturile Whole Foods din San Francisco. Desigur, călătoria nu a fost atât de simplă sau de ușoară. Totuși, căutările mele pentru a-mi satisface curiozitatea cu privire la o industrie despre care inițial nu știam nimic m-au ajutat să depășesc nenumărate obstacole. Și curiozitatea va duce în curând la dezvoltarea nu numai a unui nou produs și a unei companii, ci și a unei categorii complet noi în industria aglomerată a băuturilor.

Eliminarea îndoielilor

Fiecare antreprenor se întreabă dacă are suficientă experiență pentru a face față provocărilor de a începe o afacere. Când am lansat Hint, în 2005, nu aveam experiență în industria băuturilor. Deși lucrasem pentru antreprenori și start-up-uri incredibile, acesta a fost primul pe care l-am fondat chiar eu.

Cu siguranță am avut temeri și îndoieli cu privire la capacitatea mea de a face sau nu ceea ce îmi propusesem, dar am decis că trebuie să mă confrunt cu acele temeri și îndoieli, dacă voiam să existe o speranță că voi face această idee, și compania, să decoleze. În loc să fiu obsedată de imaginea de ansamblu, m-am concentrat pe fiecare pas - unul câte unul - pe drumul spre lansarea Hint. În primul rând: cum să îmbuteliez această băutură pe care am preparat-o în bucătăria mea. Apoi, cum să ajungă Hint pe rafturile magazinului Whole Foods din zona mea. Apoi, când am știut că am tracțiune, cum să duc acest produs pe rafturi și, eventual, online, pentru a fi cumpărat peste tot. Fiecare victorie, fiecare succes mi-au dat încredere pentru a-mi depăși îndoielile și gândurile de a renunța.

„Înțelegerea consumatorului și al său «de ce» pentru interacțiunea cu produsul dvs. este esențială"

Dar obstacolele nu se opresc cu siguranță doar la propriile îndoieli. De asemenea, trebuie să depășești îndoielile pe care le au alții că poți realiza efectiv ceea ce îți propui să faci. De exemplu, nu au lipsit părerile prietenilor și familiei când am început Hint. Și atât de des, mai ales la început, părerile lor contează foarte mult. Dar am constatat că abilitatea și voința de a compartimenta sfaturile lor și de a le lua în considerare doar pe cele care merită este cea mai bună strategie.

Amintiți-vă acest lucru: prietenii și familia doresc în cea mai mare parte doar să vă ajute să evitați orice eșec sau risc. La ce nu se gândesc ei, de cele mai multe ori, este că tocmai abilitatea de a-ți asuma riscuri este ceea ce separă deseori antreprenorii de succes de restul grupului. Uneori, cei mai buni prieteni și familia cu cele mai bune intenții pur și simplu nu înțeleg asta.

Consumatorul obsedat

Fie că lansați un serviciu sau un produs fizic, cheia scalării afacerii dumneavoastră este cunoașterea consumatorului. Înțelegând cu adevărat care sunt nevoile sale. Ce îl face să reacționeze.

Cei mai buni antreprenori sunt cei care urmăresc constant ce doresc consumatorii. Sau, dacă sunteți ca mine, petrecând ore întregi printre rafturile cu băuturi din supermarketuri, vorbind cu cumpărătorii sau citind e-mailurile primite la serviciul pentru clienți Hint. Aceste conversații critice cu consumatorii le permit antreprenorilor să vadă cu adevărat lucrurile din punctul de vedere al celor care cumpără.

Îmi amintesc ce am văzut de la un client Hint chiar în prima săptămână de lansare. A cumpărat Hint și a fost încântat să ne scrie un e-mail la serviciul pen-

ÎNCEPE MIC ȘI CONSTRUIEȘTE CEO-ul Goldin spune: „M-am concentrat pe fiecare pas - unul câte unul - pe drumul spre lansarea produsului".

FOTO: DREAPTA: COURTESY KARA GOLDIN

CURIOZITATEA A CREAT CAPCANA PENTRU ŞOARECI
Goldin şi-a transformat nevoia ei pentru o băutură mai sănătoasă într-o afacere de succes care vinde băuturi aromate către lanţuri comerciale la nivel naţional.

tru clienţi pe care l-am menţionat pe sticla noastră. Ceea ce poate că nu şi-a dat seama a fost că destinatarul e-mailului său, având în vedere că eram o companie foarte mică în acel moment, eram eu!

Mi-a spus că a căutat o băutură neîndulcită care să aibă un gust bun pentru că încerca să-şi controleze diabetul de tip 2. El mi-a explicat că, deşi era sănătos în general, simţea că diabetul său este activat de îndulcitorii dietetici. (Înţelegeţi că în urmă cu 16 ani, doar aproximativ 1,5% din populaţia SUA ştia că are diabet de tip 2, în timp ce astăzi CDC spune că 40-45% din populaţia SUA are diabet tip 2 sau pre tip 2).

Această conversaţie m-a făcut să intuiesc posibilitatea ca produsul pe care l-am creat ar putea să ajute şi persoanele care au probleme cronice de sănătate - diabetul de tip 2 şi altele. Este esenţial să ştii ce probleme rezolvi, chiar dacă nu sunt ale tale. Şi este esenţial să existe o modalitate prin care clienţii să comunice cu ceilalţi care sunt interesaţi de marca dumneavoastră.

Conversaţii precum cea pe care am avut-o cu acest client încă de la început au informat cu siguranţă pe ceilalţi despre modul în care comunic cu consumatorii noştri. Deşi nu toată lumea poate avea aceleaşi probleme de sănătate, împărtăşirea de poveşti despre modul în care un produs precum Hint a ajutat diverşi consumatori este esenţială. Şi am constatat că atunci când împărtăşeşti aceste poveşti cu un public mai larg, consumatorul îţi împărtăşeşte şi mesajul. Este esenţial să vă înţelegeţi consumatorul şi al lor „de ce", pentru a interacţiona cu produsul dvs.

Învăţarea din greşeli

În 2010, Hint a avut norocul să încheie un parteneriat cu Starbucks pentru a fi în toate cafenelele Starbucks din SUA. Din păcate, după o perioadă de succes de 18 luni, care a depăşit de trei ori obiectivele noastre de vânzări, relaţia respectivă s-a oprit. La câteva luni de la intrarea în vitrinele frigorifice din peste 7.000 de magazine Starbucks, decizia de a înlocui Hint cu produse alimentare cu marjă de profit mai mare, cum ar fi sandvişurile, ne-a forţat să ieşim din combinaţie. Într-o zi, am fost în al noulea cer al succesul nostru şi în următoarea am asistat la dispariţia noastră.

Cel mai greu a fost să recunoaştem că a fost o greşeală că ne-am concentrat doar pe acest parteneriat cu Starbucks, în loc să ne concentrăm pe găsirea şi a altor reţele în cazul în care afacerea cu Starbucks se va încheia. Cu 40% din venitul nostru total dispărut (în doar 2 săptămâni), acest cutremur a reprezentat o mare provocare pe care a trebuit să o depăşim.

Ce am învăţat din asta?

Nu puneţi prea multe ouă într-un singur coş. Prea multe afaceri care lucrează cu un singur comerciant cu amănuntul, în cazul nostru Starbucks, au fost grozave cât relaţia a funcţionat, dar când s-a stricat, a durut. Când Starbucks luat decizia de ne întrerupe contractul cu noi, am rămas cu ouăle în mână.

Altceva am realizat din această experienţă: lipsa unei relaţii directe cu consumatorul, pe care o avem acum prin afacerea noastră de distribuţie directă, ne-a făcut vulnerabili. Când Starbucks a întrerupt contractul, nu am avut nicio modalitate de a comunica cu clienţii că suntem disponibili la alte puncte de vânzare sau online.

Acei consumatori cărora le-a plăcut Blackberry Hint, singura aromă pe care Starbucks a acceptat-o, nu ştiau unde să ne găsească după ce am plecat. Din fericire, mulţi dintre cei care cumpăraseră acolo ne-au găsit în curând prin Amazon şi apoi pe propriul nostru site la drinkhint.com, precum şi la comercianţii cu amănuntul, ale căror vânzări au început să crească în curând. Dar dacă am fi avut o legătură directă cu clienţii noştri, ar fi putut creşte chiar mai repede. Iar astăzi livrarea directă către consumator reprezintă aproape jumătate din vânzările noastre globale pentru companie.

Lecţie învăţată! N

➤ **Kara Goldin** este fondatorul şi CEO al Hint Inc., companie cel mai bine cunoscută pentru premiatul său Hint, apă aromată neîndulcită. Prima ei carte, „Undaunted: Overcoming Doubts and Doubters/Neînfricat: depăşind îndoielile şi pe cei care nu cred", a fost lansată în octombrie 2020 şi este acum Best Seller WSJ şi Amazon.

Războiul din Afganistan s-a încheiat după 20 de ani. Peste 32.000 de militari români au luptat alături de SUA și de aliații săi. 27 și-au pierdut viața, iar peste 200 au fost răniți.
– *Răzvan Chiruță*

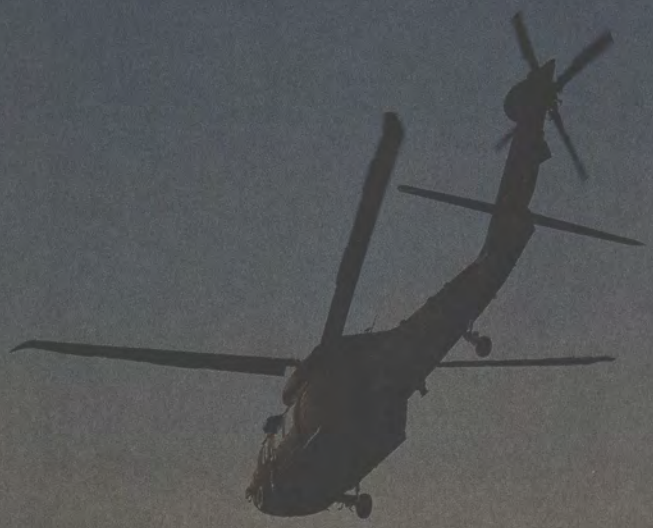

MĂRTURIE DIN AFGANISTAN

„UITE CE VIAȚ

Ă GREA AVEM"

Foto GULLIVER / GETTY IMAGES

RAUL SIMION a făcut parte din forțele românești pentru Operații Speciale, Batalionul 53 Comando. A participat la patru minsiuni în Afganistan, din 2008 până în 2016, și a lucrat chiar cu armata afgană care anul acesta a capitulat în fața talibanilor după retragerea NATO.

Pentru militarul român, această renunțare fără a trage un foc nu e tocmai o surpriză. Armata locală era bine pregătită, dar soldații erau permament sub teroarea talibanilor, iar când au rămas fără sprijinul aliaților occidentali, s-au temut să mai lupte.

„În prima misiune am fost instructor pe comunicații pentru armata națională afgană. În a doua misiune, am mers cu o subunitate de la Batalionul 53 Comando. Am cercetat o porțiune din autostrada A1, în care am căutat și descoperit dispozitive explozive improvizate. Următoarele două au fost misiuni specifice forțelor pentru operații speciale. Am instruit forțele speciale afgane", a povestit Raul Simion la *Newsweek LIVE*.

Amenințarea talibană nu a dispărut în cei 20 de ani

Deși talibanii au fost alungați de la putere în 2001, de fapt teroarea impusă de aceștia nu a dispărut niciodată în acești 20 de ani de prezență americană și a NATO în țară.

„Ceea ce bănuiam cu mulți ani în urmă s-au confirmat: cât armata și poliția afgană aveau în spate NATO, un sprijin, au avut curaj să ducă luptele împotriva talibanilor. Când sprijinul a plecat, au cedat. Probabil au fost forțați de către talibani, famiile le-au fost terorizate.

Ca nivel de pregătire, îi luam de la zero. Dar ei toată viața au dus războaie. Și-au dat interesul, au făcut pregătirea respectivă, au fost trimiși în prima linie, dar totul până ce familia era amenințată.

Talibanii intrau în casele lor și le amenințau familiile și că iau viața copiiilor, ca să nu mai lupte, Mulți cedau încă de atunci, nu de acum", a explicat Raul Simion.

Talibanii intră din casă în casă, unde aveau informații că stâlpul casei lucra cu NATO și existau consecințe fatale.

„Ăsta e principiul de lucru al talibanilor: panică și haos, pentru a fi la putere".

Oricine te putea ucide

Militarul a întâlnit și afgani care voiau să vină în România. „Aveam un mecanic de tancuri, care avea un atelier într-un container și ne spunea că vrea să meargă cu tot cu atelier în România. Ei voiau să plece cu orice preț din Afganistan. Mai ales în America. Ei sunt împăcați cu soarta lor. Mulți nu sunt încântați că trăiesc. Dacă ar muri, ar fi mai fericiți, se duc în rai, viața de după e mai frumoasă. Am discutat cu comandantul unui detașament și l-am întrebat de ce nu e mulțumit pentru faptul că trăiește, că are familia lui, copii. Mi-a spus: «Raul, nu îmi place să trăiesc, pentru că uite ce viață grea avem. Tot timpul sunt sub stres, tot timpul sub amenințare, dacă vin talibanii. Familia nu vrea să mă mai lase să lucrez, pentru că în orice seară se pot trezi cu talibanii, să-i omoare». Ei nici nu știau ziua în care erau născuți. Știau anul, dar spuneau: «Într-o zi când era mai cald»", și-a amintit Raul Simion.

Militarul a povestit la *Newsweek LIVE* că, în patrulele prin localitățile afgane, trebuia să fie mereu în stare de alertă, pentru că orice persoană cu care se întâlnea putea deveni un atacator. „Nu știai cine e taliban sau nu. Bine, cine era mai îngrijit, se trăda că nu era din zona aia. E un război care nu are legătură cu ce am învățat despre cel modern. Nici nu știi de unde de atacă, de sub ce fustă scoate o pușcă, poate o femeie te omoară, poate un copil", a dezvăluit Raul Simion, la *Newsweek LIVE*.

Militarul, specializat în operațiuni speciale, și-a amintit cum, la a treia sa misiune, baza în care se afla a fost atacată de un grup de afgani. Ostilitățile au durat 5-6 ore, iar la final, după ce atacatorii au fost anihilați, românii au descoperit că erau copii.

„Un grup de 9 copii de 15-19 ani ne-au atacat. S-a întâmplat în a treia misiune. Au atacat baza din Kabul, a fost sub asediu vreo șase ore. Abia după ce i-am anihilat, am văzut că erau copii.

Acolo, cu puțin hașiș, erau zmei", a declarat Raul Simion.

Dispozitive explozive făcute de civili

De altfel, drogurile erau folosite de talibani pentru a prinde curaj în luptă. Dar nu doar stupefiantele erau un stimulent.

„Amenințarea talibană nu a dispărut în cei 20 de ani în care militarii americani și aliații lor au fost în Afganistan. Nu știai cine e taliban sau nu. Bine, cine era mai îngrijit, se trăda că nu era din zona aia.

De exemplu, am avut o informație de la militari din armata afgană că o anumită persoană era infiltrată acolo, în unitatea pe care noi o pregăteam, și ar fi informator taliban.

După doi ani, l-am găsit tot acolo și m-am mirat. L-am întrebat pe comandant cum așa, că e taliban. Mi s-a răspuns: «Da, dar măcar știm că e in-

TALIBANII intrau din casă în casă, unde aveau informații că stâlpul familiei lucra cu NATO și EXISTAU CONSECINȚE FATALE.

„Un grup de 9 COPII de 15-19 ani NE-AU ATACAT. S-a întâmplat în a treia misiune“

formator și știm ce informații să îi dăm. Dacă îl omorâm pe ăla, aduce altul și nu mai știm cine e».

Copiii erau foarte buni ochitori. Dădeau cu prașția. Aruncau după noi cu bolovani“, a menționat militarul român cu patru misiuni în Afganistan.

De asemenea, dispozitivele explozive improvizate erau făcute și de civili. Talibanii care erau infiltrați printre ei îi învățau.

„Nu erau complicate, erau simple, dar eficiente și ieftine. Distrugeau mult. Ca să facă rost de ingredientele pentru bombe, atacau mașini cu îngrășăminte chimice, nu era greu să procure componente“, a declarat, la *Newsweek LIVE*, Raul Simion.

Mai mulți militari români au fost uciși sau au rămas cu sechele pe viață după explozia unor astfel de dispozitive.

Copiii știau românește

Totuși, era și populație civilă deschisă față de contactele cu militarii occidentali. Unii copii știau chiar românește și cereau de mâncare în română.

„Când mergi într-o misiune, încerci să te împrietenești cu populația locală. Și îi mai înveți o expresie românească, „bună ziua“, „mulțumesc“, „apă“, „mâncare“. Erau foarte receptivi copiii.

Am găsit translatori afgani care știau bine limba română. Un translator a făcut facultatea de medicină la Iași“, a precizat Raul Simon, la *Newsweek LIVE*.

După talibani, pe stânci

Dispozitivele explozive improvizate (DEI), care fac ravagii pe așa zisa autostradă A1, erau băgate în tuburi ce făceau parte din sistemul de irigații ce trecea pe sub șosea.
Erau și HME (bombe homemade), de 200, 300, 400 de kilograme, extrem de puternice, aveau fir declanșator ce putea merge pe distanță mare, unde se putea ascunde cel care acționa
dispozitivul.
În misiunile de prindere a capilor talibani, când îi însoțeau pe militarii afgani, Raul Simon și colegii săi de la Operații Speciale au avut parte și de atacuri susținute. Acest gen de misiune era urmare a unei munci de strângere de informații sau „la pont“.
Militarii afgani aflau pe unde sunt capi ai talibanilor sau depozite de armament și muniție, cine fabrică DEI-uri și HME-uri. Și se pornea în misiune. Militarii români trebuia să asigure perimetrul operațiunii.
Odată au mers pe varianta cea mai grea, trebuind să coboare pe stânci ca să ajungă în satul unde erau cei căutați.

Interviul integral cu Raul Simion poate fi urmărit în format video pe newsweek.ro/tag/video sau prin scanarea acestui QR cod.

RĂZBOI ȘI PACE

Europa de după Afganistan

Să fie Afganistanul punctul de cotitură în privința planurilor europene privind autonomia strategică? Nemulțumiți de faptul că nu au fost consultați în perioada premergătoare retragerii, mai mulți lideri europeni au repus ideea în discuție. Dar proiectul necesită resurse considerabile.

SALVARE
Mulți afgani care au colaborat cu NATO au fugit din calea talibanilor. Un copil afgan a ajuns pe aeroportul internațional Dulles

ÎN IANUARIE, ATUNCI CÂND A VENIT LA CASA ALBĂ, JOE BIDEN a promis o prezență revigorată a Americii în lume. Numirea unui secretar de stat, în persoana lui Anthony Blinken, un diplomat de top educat în Europa, apoi descinderea președintelui american pe Vechiul Continent și mesajele date partenerilor europeni, toate au dat imaginea unei reveniri a Americii în afacerile globale. În același timp, au crescut speranțele pentru o consolidare a relației transatlantice, zdruncinată în timpul președinției lui Donald Trump.

În ultimii ani, la Bruxelles s-au purtat multe dezbateri în legătură cu o „Comisie geopolitică" și „autonomie strategică europeană". Acestea au început încă din mandatul lui Jean-Claude Juncker la președinția Comisiei și au fost preluate în forță de Ursula von der Leyen.

Preocupările au devenit presante în timpul mandatului lui Donald Trump la Casa Albă, atunci când europenii au început să se întrebe serios dacă America își va mai respecta angajamentele de securitate.

Sosirea lui Joe Biden părea să pună o oarecare surdină și au fost comentatori care au văzut în schimbarea de la Casa Albă chiar o problemă pentru europeni, în planurile lor de autonomie. Cum să te îndepărtezi de un președinte american care tocmai vine să întărească relația transatlantică?

Afganistanul poate fi acum impulsul de care europenii aveau nevoie pentru a-și repune pe tapet ambițiile geopolitice.

Înainte și după Afganistan

Retragerea precipitată a americanilor și mai ales felul în care procesul a fost gestionat ridică semne de întrebare în rândul partenerilor europeni. Aceștia au fost de la bun început nemulțumiți că Administrația Biden nu s-a consultat suficient cu partenerii aflați încă pe teren în Afganistan.

În haosul care a urmat, sub presiunea talibanilor care au pus mâna pe situație mult mai repede decât se estima, aliații n-au avut decât să se întrebe dacă nu cumva, dincolo de asigurările date Europei, președintele Joe Biden nu continuă politica „America First" a lui Trump, într-o manieră, totuși, ceva mai subtilă.

Și iată că europenii încep să revină la planurile lor de autonomie strategică.

A spus-o imediat Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene pentru afaceri externe și politică de securitate, Josep Borrell: Europa are nevoie de o „autonomie strategică" și trebuie să înceteze să mai acționeze ca „un subsidiar al americanilor".

Într-un interviu acordat Agenției France Presse, șeful diplomației europene a atras atenția că „tragedia care se petrece în Afganistan trebuie să-i determine pe europeni să se doteze cu o capacitate

DE

OVIDIU NAHOI

BIDEN LA KABUL Președintele Joe Biden a fost surprins de viteza cu care a capitulat armata afgană. În 2011, pe când era vicepreședinte al SUA, acesta s-a întâlnit cu militarii afgani, la Kabul.

militară de intervenție pentru a face față viitoarelor crize care amenință să se declanșeze, în Irak sau Sahel".

Este vorba despre „capacitatea de a acționa prin noi înșine, să avem o forță militară capabilă să se mobilizeze așa cum nord-americanii și-o mobilizează pe a lor, inclusiv în situații mai complicate, ca în acest scenariu", a explicat Borrell.

Ce se întâmplă acum? O spune ministrul de Externe german Hiko Maas, într-un interviu pentru revista *Der Spiegel*:

„Administrația Trump a exclus nu doar guvernul afgan de la negocierile cu talibanii, ci și partenerii de alianță internațională.

Rezultatul a fost că Statele Unite - și, prin urmare, toate celelalte trupe străine, de asemenea – ar fi trebuit să părăsească Afganistanul până la începutul lunii mai a acestui an.

După schimbarea de la Casa Albă, ne-am alăturat Marii Britanii, Franței și altor aliați NATO pentru a întreba administrația Joe Biden ce se va întâmpla ca urmare a acestei decizii. Și toți partenerii erau în favoarea legării retragerii de respectarea anumitor condiții, mai degrabă decât de a respecta un calendar concret.

Americanii au ales să definească un moment specific pentru retragere, una dintre justificări fiind că războiul ar putea izbucni cu talibanii dacă trupele străine ar rămâne în Afganistan începând din luna mai. Noi ne-am imaginat retragerea SUA în mod diferit. Dar vina pentru această dezvoltare o are predecesorul lui Biden.

În Europa, va trebui să ne gândim la consolidarea pilonului european în NATO. Realitatea este că americanii decid multe lucruri și noi le urmăm pentru că nu suntem deloc capabili să îndeplinim misiuni internaționale dificile fără Statele Unite.

Administrația Trump a exclus nu doar guvernul afgan de la negocierile cu talibanii, ci și partenerii de alianță internațională

Eșecul din Afganistan nu trebuie să ducă la un refuz complet de a ne asuma responsabilitatea în politica externă și de securitate. Dar nici nu trebuie să permitem să se întâmple un nou Afganistan", a spus ministrul german pentru *Der Spiegel*.

Armin Laschet, liderul Uniunii Creștin-Democrate, care speră să câștige succesiunea Angelei Merkel la alegerile din septembrie, și-a arătat dezamăgirea față de felul în care a decurs retragerea americană și a cerut asumarea de către Uniunea Europeană a unei politici externe mai bine conturate.

Tema întrunește consens în Germania, la stânga și la dreapta. Într-o perioadă de intense dezbateri politice, în perspectiva alegerilor din 26 septembrie, ideea autonomiei strategice europene este susținută de creștin-democrați, social-democrați și ecologiști – formațiuni care își dispută întâietatea în alegeri.

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

În Franța, președintele Macron s-a pronunțat, de asemenea, pentru un „răspuns robust" al Uniunii Europene la criza afgană și pentru întărirea coordonării între statele membre.

Problema politică și morală a Uniunii Europene

Politic vorbind, europenii decontează alături de americani costurile retragerii grăbite din Afganistan, victoriei talibanilor și eșecului în a edifica un stat afgan funcțional, după 20 de ani de implicare militară și financiară.

Aceasta este o înfrângere a „Occidentului" în ansamblul său, din care Europa nu se poate sustrage. Din moment ce un asemenea efort de amploare nu a dat roade în Afganistan, atunci de ar putea fi "exportat" cu succes modelul occidental în alte părți ale lumii?

Europenii sunt implicați, alături de americani sau nu, în mai multe zone fierbinți ale lumii, din Siria în Libia și până în Sahel și Africa centrală și de est. Victoria talibanilor ar putea încuraja grupări fundamentaliste din întreaga lume în lupta contra occidentalilor.

Momentul a fost salutat și de propaganda rusă și chineză, care au decretat la unison sfârșitul hegemoniei Occidentului.

Iar presa susținută de Kremlin a avertizat statele din Parteneriatul Estic care aspiră la integrarea europeană - Ucraina, Moldova, Georgia – că vor fi următoarele părăsite de americani, la prima criză.

Uniunea Europeană se vede astfel obligată la un răspuns rapid, robust și credibil. Iar, pentru aceasta, ar trebui să analizeze cu atenție ceea ce a funcționat și ce nu a funcționat în Afganistan.

Lecțiile Afganistanului pentru europeni

Potrivit unei analize a European Council on Foreign Relations (ECFR), Uniunea Europeană își poate edifica treptat și realist propriile capacități, fără a viza scheme grandioase, care nu au sprijin public.

Dezastrul din Afganistan și mai ales costurile imense ale misiunii SUA în Afganistan ar putea să-i facă pe europeni să considere că este inutil să se implice în astfel de misiuni, având în vedere că au resurse mult mai puține decât aliatul lor american. Dar aceasta ar fi o lectură foarte superficială a situației, cred analiștii de la ECFR.

În ultimii ani, prezența SUA pe teren a fost limitată la mai puțin de 5.000 de soldați. Și costul uman pentru forțele armate americane a fost de mai puțin de 5.000 de victime în două decenii, comparativ cu mai mult de 58.000 într-un deceniu, în timpul războiului din Vietnam.

De fapt. Afganistanul a arătat că o prezență străină foarte limitată, combinată cu un sprijin aerian susținut pentru forțele naționale, a ținut talibanii la distanță timp de câțiva ani și a creat spațiu de respiro, pe care o societate mai deschisă l-ar fi putut folosi mai bine pentru a câștiga forță. Este un model pe care europenii ar trebui să-l studieze și, eventual, să îl replice în Sahel.

A doua lecție se referă la faptul că America nu a reușit să realizeze o modernizare durabilă a armatei afgane. Aceasta ar trebui să le dea mult de gândit europenilor în ce privește forma relației lor cu armatele locale și mai ales evitarea schemelor de corupție, care demoralizează trupele și le descurajează să lupte în momentele critice.

A treia lecție pentru Europa din experiența afgană se referă la perioada angajamentelor – ceea ce analiștii de la ECFR numesc „răbdare strategică".

Dacă europenii extrag lecțiile potrivite din Afganistan și se pregătesc pentru angajamente străine limitate, dar susținute, ei trebuie să fie cu ochii pe contextul politic al acestor misiuni. Nu trebuie să uite niciodată că procesul de consolidare politică este vital pentru succesul pe termen lung.

...și un mare semn de întrebare

Întrebarea este în ce măsură europenii sunt cu adevărat decișI să edifice politici atât de sofisticate și să se angajeze în procese costisitoare (ca timp și resurse financiare) pentru a construi întreaga infrastructură necesară unui asemenea tip de misiuni.

Potrivit unei analize din ediția europeană *Politico*, semnată de Max Bergmann, senior fellow la Center for American Progress și fost con-

DUPĂ 20 DE ANI
Talibanii au preluat puterea la Kabul, după două decenii, și reintroduc legi islamice dure în Afganistan. Afganii stau la coadă, în fața unei bănci, pentru a scoate bani, după ce talibanii au preluat controlul țării. (stânga jos)

silier senior la Departamentul de Stat în perioada 2011-2017, ambițiile geopolitice europene nu sunt încă dublate de o capacitate militară pe măsură.

Cu totul, UE cheltuie pentru apărare cam cât Rusia și China la un loc și totuși îi lipsesc capacități militare de bază pentru a susține operațiunile de luptă în străinătate, fără ajutorul SUA.

Europa nu are sisteme de realimentare a avioanelor din aer și nici capacitatea de transport aerian necesară pentru desfășurarea forțelor.

Îi lipsesc și capacitățile de informații, supraveghere și recunoaștere necesare războiului modern, după cum nu are format nici uriașul lanț logistic menit să să susțină forțele în luptă. Chiar și în Sahel, unde Franța conduce o forță a UE, SUA au oferit realimentare în aer și sprijin ISR.

Reducerea dependenței europene de armata SUA este o realitate consacrată de peste 75 de ani. Dezvoltarea acestor capabilități este costisitoare, consumă mult timp și ar depăși capacitățile oricărei țări europene, motiv pentru care în ultimele două decenii s-au înregistrat progrese reduse pe acest front.

Potrivit analistului american, în timpul dezbaterilor de retragere din Afganistan, Washingtonul a acordat prea puțină atenție impactului potențial asupra Europei, care se teme acum de impactul unei crize a refugiaților.

Europenii aveau dreptate să se simtă neglijați, dar un Washington obosit de război știa că Europa avea puține de oferit.

Dacă UE ar avea capacitatea de a acționa autonom și s-ar fi oferit să preia misiunea de sprijin, SUA ar fi fost încântate. Autonomia strategică europeană nu se referă la separarea Europei de SUA ci la capacitatea de a acționa atunci când SUA nu sunt interesate să facă acest lucru, spune analistul american pentru Politico.

Întrebarea fundamentală este în ce măsură europeni vor reuși să depășească diviziunile pentru a se putea înhăma la un efort financiar și organizatoric de mare amploare. Și în ce măsură opiniile publice din statele membre vor susține acest curs. N

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

PUBLICITATE

OCUPAȚIE RUSEASCĂ

Tătarii din Crimeea, pe cale de dispariție

În urmă cu șapte ani, odată cu anexarea ilegală a Crimeii de către Federația Rusă, o minoritate neglijată de sute de ani a intrat brusc în atenția internațională: tătarii crimeeni.

TĂTARII DE LA MAREA NEAGRĂ au o lungă istorie tragică, plină de valuri de deportări, epurări și presiuni politice pentru divizarea acestei populații, care o fac unică în lume.

După anexarea peninsulei Crimeea de către Rusia, datorită opoziției împotriva rușilor, asumate de câțiva lideri politici tătari, Ucraina a început să fie atentă la respectarea drepturilor lor, dar nici pe departe problemele acestei comunități nu s-au terminat.

„Cea mai mare frică a noastră este că dispărem, că va dispărea identitatea noastră", mi-a explicat Gayana Yuksel, o fostă jurnalistă tătară din Kiev, membră a organismului lor politic, Mejlis, într-o discuție la Kiev.

238 de ani de opresiune

Tragedia tătarilor de la Marea Neagră nu a început odată cu anexarea ilegală în timpul mandatului președintelui Putin, ci mult mai devreme, în 1783, când țarina Ecaterina a II a a emis un mandat prin care proclama anexarea Crimeii și dizolvarea Hanatului, care își obținuse independența cu nouă ani înainte. Atunci a fost primul moment în care tătarii au început să-și părăsească țara, ca rezultat al faptului că rușii au intervenit în forță în politica internă a peninsulei.

Mai târziu, Războiul din Crimeea din 1853-1856 a generat un alt val de refugiați, iar, o sută de ani mai târziu, când Stalin conducea cu mână de fier URSS, a fost impus, ca politică de stat, fenomenul deportărilor și epurărilor masive. Timp de aproape 50 de ani, tătarii crimeeni, strămutați în Siberia sau alte republici sovietice, nu au avut voie să se întoarcă în casele lor, fiind ținuți forțat în pribegie.

În prezent, comunitatea tătară este disparată în Crimeea, Ucraina, România (Dobrogea), Bulgaria și alte câteva țări central-asiatice. Cea mai mare diasporă trăiește în Turcia, estimările fiind între 3 și 5 milioane de tătari.

Faptul că sunt apropiați de turci a reprezentat avantajul lor major în conflictul ucraineano-rus. Turcia, o putere la Marea Neagră, nu a recunoscut anexarea ilegală a Crimeii de către Federația Rusă și a încercat să-i ajute pe tătari.

De altfel, după 2014, Kievul menționează în cifrele oficiale că circa 40.000 de cetățeni ucrainieni au părăsit peninsula, majoritatea fiind tătari. Mai multe ONG-uri susțin că cifra reală este mai aproape de 50.000 de persoane care au plecat.

Crimeea, transformată într-un hub militar logistic

Electoratul tătar este un electorat conservator, iar asta l-a făcut pe președintele Recep Erdogan să fie atent la doleanțele lor. Turcia este, de asemenea, un important partener militar al Ucrainei și un furnizor de arme pentru această țară. Doi membri ai Mijlis au fost eliberați de către autoritățile ruse, drept rezultat al eforturilor lui Erdogan.

Pentru a le înțelege problemele, am intervievat patru tătari: doi reprezentanți ai organizației politice a tătarilor, Mejlis, stabiliți la Kiev, care reprezintă organismul executiv politic al comunității.

După 1991, tătarii din Crimeea au avut libertatea de a se organiza politic și a organiza alegeri pentru organizația lor reprezentativă.

Mejlis este formată din 33 membri, dintre care zece trăiesc în afara Crimeii. Acestora nu le este permis să intre în peninsulă.

După anul 2014, ca urmare a opoziției lor, Rusia a declarat Mejlis organizație teroristă și a interzis orice fel de activitate politică a acesteia în interiorul țării.

„Cinci dintre membrii Mejlis au fost excluși din organizație, pentru că au colaborat cu ocupanții. Încă de pe vremea împărătesei Ecaterina a II-a, planul rușilor a fost să curăță Crimeea de tătari. În perioada stalinistă, au reușit în acest plan. Ce încearcă rușii să facă acum este să militarizeze Crimeea, să o tranforme într-un hub militar logistic", mi-a declarat Refat Ciubarov, președintele Mejlisului.

Am mai intervievat alte două femei tătare, una cu cetățenie română, care trăiește în Turcia, și cealaltă, rămasă în Crimeea ocupată militar de regimul de la Kremlin.

Temerea lor comună? Dispariția identității lor, mai ales că nu au putut păstra limbă comună scrisă, ci numai una vorbită. Divergențe de opinie între ei? Dacă toți se definesc drept victime ale agresiunii rusești, există însă și o componentă tătară mai naționalistă, care preferă independența Crimeii atât față de ruși, cât și față de ucraineni.

În schimb, tătarii stabiliți în Ucraina, după momentul 2014, își declară adeziunea față de noua țară adoptivă.

DE

SIDONIA BOGDAN

REFAT CIUBAROV, preşedintele Mejlis, principala organizaţie politică a tătarilor.

De ce tătarii definesc politica lui Putin drept neo-stalinism

În 1991, când Ucraina a devenit independentă, Crimeii i s-a acordat statutul de republică autonomă în cadrul ţării. Conform celui mai recent recensământ din 2001, etnicii ruşi reprezentau aproximativ 58,5% din populaţia Crimeei. Ucrainenii etnici din peninsulă au fost în mare parte rusificaţi şi au format 24,4%.

Iar tătarii din Crimeea, care au revenit în ţara natală din fostele state sovietice, au format 12,1% din populaţie.

Până la anexarea ilegală, autorităţile ucrainene au promovat o politică mai degrabă potrivnică acestei minorităţi. Bohdan Yaremenko, fost diplomat şi şeful organizaţiei Maidan pentru Afaceri Externe, a definit atitudinea guvernului regional din Crimeea drept „ostilă" faţă de tătari.

Fostul preşedinte Viktor Ianukovici a încurajat, la rândul său, o politică care dezavantaja comunitatea tătară şi l-a numit pe Anatolii Mohylyov, fostul şef al poliţiei din Crimeea, cunoscut pentru poziţia sa anti-tătară, în funcţia de şef al guvernului din Crimeea în 2011. Mohylyov a declarat în mod deschis că Mejlis este ilegală.

Această atitudine ostilă este povestită inclusiv de către unul dintre liderii tătari, Refat Ciubarov, preşedintele Mejlisului, condamnat de Curtea Supremă din Crimeea, aflată sub controlul ocupantului rus, la şase ani de închisoare pentru organizarea, la 26 februarie 2014, la Simferopol, a unei demonstraţii de masă îndreptate împotriva iminentei ocupaţii ruseşti a peninsulei.

„Nu a fost o perioadă luminoasă în cei 30 de ani de independenţă ai Ucrainei. Până în 2014, relaţia ucraineană cu tătarii a fost mai degrabă controversată.

Ucraina a fost singura ţară, după căderea URSS, care a ajutat revenirea tătarilor acasă. Când independenţa a fost declarată, 70% din populaţia crimeeană era formată din etnici ruşi. Ei trăiau în casele tătarilor deportaţi de pe vremea lui Stalin şi foloseau pământurile noastre. Până în momentul anexării Crimeii, liderii politici de la Kiev nu au luat în calcul nevoile tătarilor crimeeni, ci numai ale etnicilor ruşi şi ale ucrainenilor.

Rusia avea influenţă nu numai în Crimeea, dar şi la Kiev. În acea perioadă, autorităţile ucrainene au făcut multe greşeli: nu au recunoscut Mejlis şi au format peninsula autonomă Crimeea fără să ţină cont de interesele tătarilor. Când ocupanţii ruşi au venit, 18% din membrii SBU (serviciul secret ucrainean n.r.) au trecut la ocupanţi.

Dar, în toţi aceşti ani înainte, nu a existat niciun tătar în serviciilor secrete ucrainene, pentru că nu aveau încredere în noi. Însă, în 2014, în timpul anexării, tătarii au format rezistenţa anti ocupaţie. 2014 a fost un an crucial pentru redefinirea relaţiei tătarilor cu Ucraina.

Atitudinea lor s-a schimbat complet. Acum suntem unul lângă altul şi avem încredere unul în altul. Autorităţile ucrainene recunosc Mejlis, iar, recent, Parlamentul Ucrainei a adoptat legea populaţiei indigene", a povestit Refat Ciubarov, în faţa unui grup de jurnalişti români aflaţi în vizită în Ucraina, din care am făcut parte.

Actuala ocupaţie rusă este definită de către tătarii stabiliţi în Ucraina drept neo-stalinism. Ce înseamnă, mai exact, acest lucru?

Neo-stalinismul, în contextul tătarilor din Crimeea, are câteva caracteristici. Crimeei i se acordă un loc proeminent în identitatea naţională rusă, dar nu există nicio menţiune a acestei peninsule în documentele istorice ruseşti înainte de secolul al XVIII-lea. [1]

Crimeea este identificată, în naraţiunea rusească, şi cu baza navală care găzduieşte Flota Mării Negre. Paradigma neo-stalinistă justifică deportarea tătarilor afirmând că aceştia au fost „trădători" în Patria Mamă şi, în consecinţă, această politică de deportare nu este calificată drept genocid.

Ruşii catalogheză tătarii din peninsulă ca popor neindigen, prin comparaţie cu autorităţile ucrainene care au votat în această vară, în Parlamentul Ucrainei, o lege care stabileşte statutul tătarilor drept populaţie indigenă. Această lege le protejează mult mai eficient drepturile ca minoritate.

Teoria rusească reduce etnia tătară numai la câteva elemente ale sale, mai exact, la rolul grupurilor etnice pre-mongole. Concentrându-se exclusiv pe elementul mongol nomad, tătarii din Crimeea sunt văzuţi drept imigranţi sau invadatori, spre deosebire de populaţia indigenă.

„Eu, până în anul 1990, nu am știut că tătarii au steag"

Nighiun Ismail, doctor al Universității București, în prezent lector la Universitatea Giresun, din Turcia, este unul dintre puținii cercetători născuți în România care au studiat istoria minorității tătară din Dobrogea. Aceasta povestește cât de puține informații avea despre comunitatea sa în perioada comunistă.

„Noi, cei din Dobrogea, suntem la a patra generație a refugiaților crimeeni, după Războiul crimeean din 1853-1856. Eu, până în anul 1990, nu am știut că avem steag. Despre istoria celor din Crimeea, știam povești de la bunici, dar am crezut că sunt simple povești. Informațiile erau foarte puține.

După 2014, eu obținând și un doctorat în istorie, am devenit din ce în ce mai atentă și interesată în istoria minorității mele. Sovieticii ne-au spus tătari tuturor celor cu ochii oblici. Tot timpul am accentuat, Putin nu a făcut prima anexare.

Prima anexare a avut loc la 1783, în perioada țarinei Ecaterina. Pe de altă parte, Crimeea nu a aparținut niciodată Ucrainei, până la Hrușciov, care a făcut-o cadoul Kievului, în 1954. Ucraina este un stat nou. Faptul că o parte din tătari se află în Ucraina este ca urmare a anului 2014. Ce să căutăm noi în Ucraina? Noi am fost în partea de est a acestei țări", este punctul de vedere al lui Nighiun Ismail, care diferă de poziția tătarilor ucraineni.

Problema principală pe care o reclamă Nighiun Ismail este că tătarii nu mai au o limbă scrisă.

„În România, noi folosim alfabetul latin, avem un alfabet pe la 1858, recunoscut de Academia Română. În vorbire, noi, tătarii, din diferite țări, avem limbă, nu avem însă limba scrisă comună. Cei din Crimeea au limba scrisă, dar pe alfabet chiliric, iar noi nu știm rusa. Comunitatea este divizată. Limba tătara crimeeană este cea mai apropiată limbă de limba turcă vorbită în Istanbul".

Trăim în continuare pe acest pământ, dar ei nu ne acceptă ca indigeni

Ranetta Gafarova este o femeie tătară care trăiește în Crimeea, sub ocupația rusă. Prin intermediul lui Nighiun Ismail i-am adresat câteva întrebări pentru a înțelege viața tătarilor care trăiesc acum sub ocupație rusească, interviu realizat în limba turcă și tradus în limba română de către Nighiun Ismail.

Am considerat că, deși interviul a fost intermediat, este mai important să se audă o voce de tătar din Crimeea, dat fiind ermetismul autorităților ruse.

Newsweek România: **Cum este viața tătarilor crimeeni după anexarea din anul 2014? S-a înrăutățit, a rămas neschimbată?**

Ranetta Gafarova: Tătarii crimeeni sunt întotdeauna pregătiți psihologic pentru fiecare eveniment din istoria lor, dar, desigur, chiar dacă participă sau nu, există evenimente și mișcări care îi influențează. Dacă aceste evenimente sunt pozitive, tătarii crimeeni susțin evenimentele și le acceptă întotdeauna, dar, de-a lungul istoriei, evenimentele pozitive au fost puține sau poporul nostru nu a avut parte de ele.

Majoritatea evenimentelor de care am avut parte au fost negative și au reprezentat strămutare împotriva drepturilor noastre. Ne-am pierdut patria în 1783 și după aceea am fost prezenți în diverse medii politice, am trăim în diferite sisteme politice și ne-am protejat propria identitate. După 2014, în istoria noastră a început o perioadă complet diferită. Am fost prinși în mijlocul evenimentelor revoluționare neașteptate și bruște. Anexarea Crimeii de către Federația Rusă a însemnat și căderea din drepturi ale tătarilor crimeeni ca populație autohtonă, localnici, așa că ne-am trezit căzuți din drepturi în propriul nostru pământ, în propriul teritoriu. Dar viața continuă, trăim în patria noastră și vom trăi aici pentru totdeauna.

Ne obișnuim încet cu legile și regulile Rusiei, deoarece locuințele, locurile de muncă, școlile, așezările noastre sunt în Crimeea

Ne obișnuim încet cu legile și regulile Federației Ruse, deoarece locuințele noastre, locurile de muncă, școlile, așezările noastre toate sunt în Crimeea și pentru oricine este foarte dificil să le părăsească. Este foarte dificil ca după 30 de ani după ce au fost stabilite, așezate să le părăsească.

Din punct de vedere economic, cât de afectați sunt tătarii?

Mulți dintre tătarii crimeeni erau angajați în comerț, iar aceste schimbări i-au influențat mult, acum când Crimeea este sub embargou, zona comercială este aproape închisă, hotelierii și unitățile turistice au avut mult de suferit. Desigur, au trecut prin criză financiară și economică. Dar, în ultimii trei ani, au început să-și revină, zonele etno-turistice s-au reabilitat: în mod special principalele centre etno-tătare din Crimeea. De exemplu, Centrul cultural Jeval din Kezlev (Evpatorya), Casa Dervișului și Centrul Ospitalitatea Tătarilor Crimeenii din Bahçesaray, care stau mărturie identității noastre.

Cât de respectate sunt drepturile tătarilor în sistemul de învățământ?

În acest domeniu nu e bine deloc. Conform sistemului de învățământ al Federației Ruse, limba oficială este rusa,

PROTEST, ATUNCI ŞI ACUM
Drapelul tătarilor din Crimeea, purtat pe străzile din Kiev, în iunie 2020 (sus). Protestul tătarilor din Crimeea la Krasnodar, în 1988.

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

iar şcolile cu predare în limba maternă din punct de vedere legislativ sunt foarte limitate ca număr. Şi orele de curs în limba maternă (tătără crimeeană) se desfăşoară la opţional sau deloc.

Această situaţie produce un mare declin culturii şi istoriei noastre. Propaganda de asimilare rapidă prinde viaţă. De exemplu: disertaţiile şi titlurile lucrărilor de doctorat cu tema limba şi literatura tătarilor crimeeni nu sunt listate în instituţiile respective sau în cadrul departamentului. Şi numărul specialiştilor în limba şi literatura tătarilor crimeeni este în scădere. Este o chestiune foarte serioasă. Această problemă este legată de politică, Crimeea fiind considerată un teritoriu ocupat, este dificil de rezolvat oficial.

Partea bună a evenimentelor apare în domeniul artei. Pictura, muzica şi artizanatul au avansat mult, sunt mai active. În opinia mea, există multe popoare diferite care trăiesc în Rusia (Caucaz, Siberia, Tatarstan, Altai etc.) şi în cadrul constituţional ele desfăşoară programe pentru dezvoltarea şi protejarea culturii diferitelor popoare şi astfel cultura noastră rămâne în contact.

În concluzie, viaţa continuă la fel, trăim în continuare pe acest pământ, dar ei nu ne acceptă ca indigeni, aceasta fiind o situaţie ce creează o mare deficienţă în viaţa politică a tătarilor din Crimeea.

Cum a afectat comunitatea tătară conflictul ucraineano-rus? A fost ea divizată?

Da. Dar vreau să spun, că niciun tătar din Crimeea nu a participat la aceste conflicte. Doar unii dintre ei au devenit susţinători ai Ucrainei, pentru că timp de 27 de ani tătarii crimeeni din Ucraina s-au întors din exil şi au trăit în Republica Ucraineană din obişnuinţă, Ucraina fiind o ţară democratică. Niciunul dintre ei nu a fost cunoscut ca susţinător al Rusiei. Oamenii noştri nu au experimentat niciodată astfel de evenimente şi conflicte de acest gen nu au existat niciodată pe vremea Uniunii Sovietice.

Se simt tătarii care au decis să rămână în Crimeea persecutaţi de autorităţile ruse?

Nu. Nu există astfel de acţiuni. Dar există astfel de situaţii în chestiunile politice. Se ştie că unele organizaţii religioase sunt interzise în Rusia. Şi, desigur, există o mulţime de presiuni şi arestări în acest sens: de exemplu, susţinătorii „Hizb Tahrir", afiliaţii lor. Din păcate, există tătari crimeeni în această organizaţie şi majoritatea lor sunt în închisoare.

Sunt preocupate autorităţile ruse de drepturile tătarilor din Crimeea?

Federaţia Rusă este o ţară foarte mare, iar Crimeea este o zonă foarte mică a acesteia. Iar tătarii crimeeni care locuiesc în Crimeea nu reprezintă un subiect de mare interes. Rusia consideră Crimeea ca o regiune cu populaţie foarte diversificată. De aceea, tătarii crimeeni, ca autohtoni, nu sunt o problemă.

Ce ajutor au primit tătarii din Crimeea, după anexare, din partea autorităţilor turce?

Această problemă este una foarte dificilă. Deoarece Crimeea este sub embargo, nu poate primi ajutor din partea ţărilor turcice. Unele ţări nu pot organiza congrese sau simpozioane în Crimeea, deoarece Crimeea este un teritoriu ocupat. Cunoscută în întreaga lume turcă, unitatea „TIKA" a părăsit Crimeea în 2014 şi, desigur, de atunci nu există nicio altă mişcare de această natură. N

[1] The politics of recognition of Crimean Tatar collective rights in the post-Soviet period: With special attention to the Russian annexation of Crimea, Flitz Tutku Aydin, Fethi Kurtiy Sahin, Social Sciences University of Ankara, Turkey.

FOTO: GETTY IMAGES

DE UNDE VINE COVID-19
Serviciile secrete din SUA au anchetat originile pandemiei» P.52

➤ Multe dintre cele mai mari vedete virale sunt persoane cu pielea albă care au devenit celebre pe dansuri create de artiști de culoare. Acum aceștia din urmă doresc recunoaștere și o plată pentru munca lor

Creatorii din Tik Tok RIPOSTEAZĂ

DE

DANYA HAJJAJI

Ilustrație de MICHAEL BESSIRE

10 TINERI DANSATORI ŞI coregrafi de culoare au fost invitaţii de onoare la o cină din Los Angeles, găzduită, la sfârşitul lui iulie, de Fundaţia JaQuel Knight şi Logitech. Knight este coregraful din spatele „Single Ladies" al lui Beyoncé şi al videoclipurilor „WAP" pentru Cardi B şi Megan Thee Stallion, printre altele. Logitech este un producător de camere şi alte periferice pentru computer.

Invitaţii de onoare - printre ei, creatorii de dansuri pe TikTok Keara Wilson (dansul „Savage"), Young Deji (dansul „The Woah"), Mya Johnson şi Chris Cotter (dansul „Up") şi Shayné şi Zhané Stanley (dansul „Savage Remix") - au fost surprinşi de anunţul făcut la cina pe care coregraful vedetă şi compania tehnologică au oferit-o că îi vor ajuta pe fiecare dintre ei să-şi protejeze drepturile de autor pentru dansurile lor.

Mişcarea a fost cea mai recentă dintr-o lungă luptă a artiştilor de culoare pentru recunoaştere şi plată, adesea după ce munca lor este adoptată de interpreţi albi. TikTok a devenit cel mai recent front din această bătălie.

TikTok a a ajuns la cel puţin 700 de milioane de utilizatori activi lunar şi găzduieşte o cantitate imensă de conţinut video. Totuşi, de la înfiinţarea aplicaţiei, dansul a fost forma de artă dominantă. Unii dintre cei mai mari influenceri TikTok sunt interpreţi albi care au devenit celebri pe dansuri create de artişti de culoare.

În iunie, TikToker-ii sătui de furt au lansat mesajul #BlackTikTokStrike. Când a fost lansat „Thot Shit" al lui Megan Thee Stallion, mulţi dintre creatorii care, în mod normal, şi-ar fi postat propriile dansuri pe acest cântec nu au făcut-o şi au îndemnat şi pe alţii să boicoteze. Unele dintre secvenţele ciudate care au apărut au fost satirizate.

Prin lipsa unor dansuri noi la un cântec în tendinţe, creatorii de culoare au privat TikTok de unul dintre cele mai mari motoare pentru conţinut popular nou. Un purtător de cuvânt al TikTok a declarat pentru *The Hollywood Reporter*: „Recunoaştem şi apreciem impactul pe care creatorii de culoare îl au în continuare pe platforma noastră şi în întreaga cultură şi în industria divertismentului. Ne-am angajat să investim în resurse şi să construim tehnologii care să răspundă preocupărilor lor.".

Nemenţionat în All-Star Weekend

În weekendul NBA All-Star din 2020, influencerii TikTok Charli D'Amelio, sora ei mai mare Dixie şi Addison Rae Easterling au făcut un spectacol energic, pe dansuri populare, alături de jucătorii NBA, pe terenul strălucitor al Centrului United din Chicago, în faţa unei constelaţii de camere. Imagini de la eveniment au fost ulterior vizionate de milioane de utilizatori pe TikTok.

Însă eforturile NBA de a se promova pe TikTok au fost însoţite de reacţii critice pe reţelele sociale. Surorile D'Amelio şi Easterling îşi datorează celebritatea secvenţelor virale de dans, dintre care o parte semnificativă au fost create de dansatori negri. NBA i-a trimis în grabă o invitaţie de ultimă oră lui Jalaiah Harmon, pe atunci în vârstă de 14 ani, pentru a interpreta la All-Star Game dansul „Renegade", pe care l-a creat pe melodia lui K Camp, „Lotery".

The New York Times tocmai publicase un profil al lui Harmon, în care susţinea că coregrafia infecţioasă a

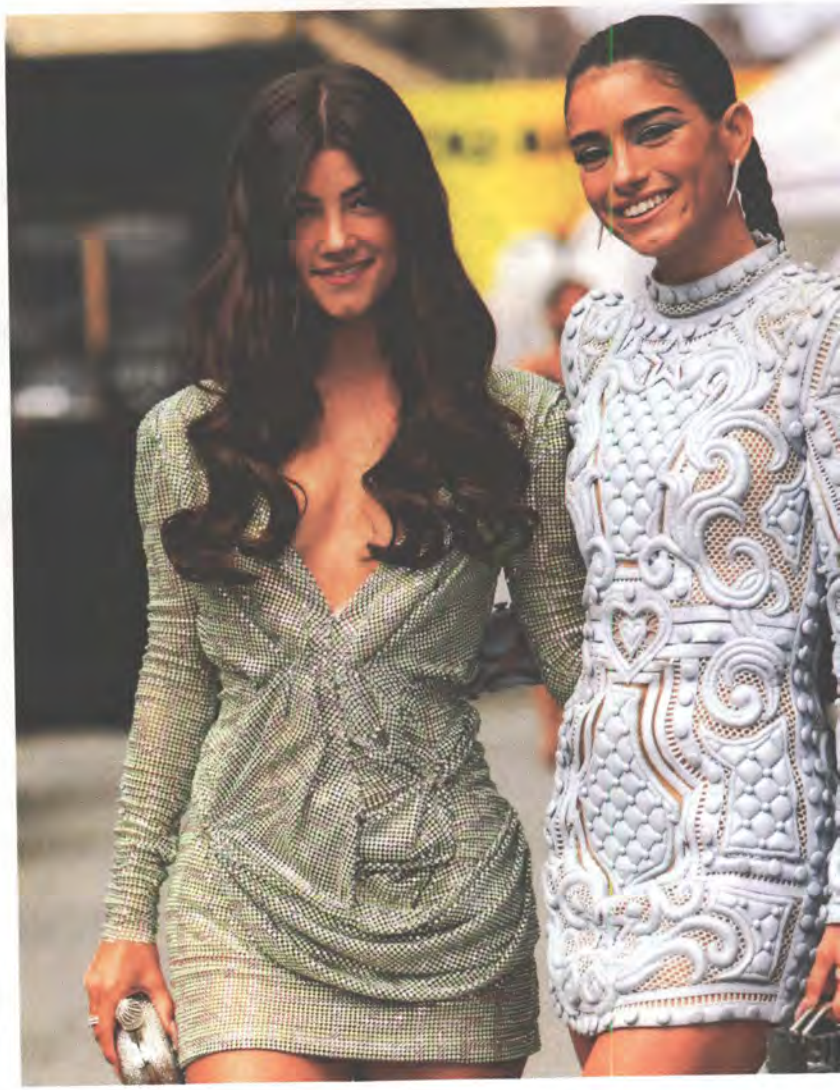

INFLUENCERI
În sensul acelor de ceasornic, din dreapta: coregraful JaQuel Knight (extrema stânga) cu tineri dansatori; Creatorul dansul „The Git Up", Ajani Huff; Shaquille O'Neal a dansat pe TikTok; şi Charli (stânga) şi Dixie D'Amelio.

FOTO: CLOCKWISE FROM LEFT: GOTHAM/GC IMAGES/GETTY; TOMMASO BODDI/LOGITECH/GETTY; GETTY; @AJANI.HUFF/TIKTOK; MIKE COPPOLA/CARNIVAL CRUISE LINE/GETTY

> „Am creat acest dans din **CREATIVITATEA** propriei mele minți, iar acum acești oameni sunt invitați să îl danseze, toate aceste vedete îl dansează, iar oamenii nu au nicio idee că eu l-am creat“

adolescentei este un exemplu important al faptului că creatorii negri nu primesc laudele pe care le merită. Dansul ei, „Renegade“, a fost copiat și interpretat de milioane de utilizatori pe TikTok și pe alte platforme, de obicei fără a menționa cine este creatorul. De fapt, tocmai un videoclip „Renegade“ a pornit ascensiunea meteorică a lui Charli D'Amelio, numită uneori „regina TikTok“.

În ziua All-Star-ului, studenta din Virginia Nicole Bloomgarden a reacționat la un videoclip difuzat pe Twitter în care Easterling și surorile D'Amelio dansau pe teren. Secvența putea fi recunoscută cu ușurință ca un dans viral pe melodia „Out West“ a lui JackBoys și Travis Scott cu Young Thug. „Sincer, este o nebunie că acești oameni au fost invitați personal de @nba să interpreteze DANSUL MEU“, a scris Bloomgarden pe Twitter. Postarea ei a acumulat ulterior sute de mii de aprecieri și redistribuiri.

„Am zis «wow, asta e o nebunie, căci am creat acest dans din creativitatea propriei mele minți, iar acum acești oameni sunt invitați să îl danseze, toate aceste vedete îl dansează, iar oamenii nu au nicio idee că eu l-am creat“, a declarat Bloomgarden, 21 de ani, pentru *Newsweek*. „Sincer cred că tweet-ul acela a schimbat situația, acum sunt literalmente speriați dacă nu menționează cine a avut ideea“, adaugă ea, recunoscând că Easterling a menționat, de atunci, că dansul îi aparține lui Bloomgarden.

Când Bloomgarden a intrat pe TikTok pentru prima dată, „dansul era tot ce era acolo“. Iar aceasta a fost rețeaua pe care a ales-o pentru a-și crește numărul de urmăritori, trecând prin albume de melodii, pentru a compune dansuri. Ea a postat pentru prima dată în aplicație dansul „Out West“ în decembrie 2019. La acea vreme, înregistrarea era doar una dintre cele două care apăreau sub videoclipul melodiei originale, încărcat pe TikTok. Dansul lui Bloomgarden - dar nu și videoclipul ei - a devenit viral două luni mai târziu, spune tânăra.

Influencerii care dansează pe secvența lui Bloomgarden au atras milioane de like-uri, în timp ce videoclipul inițial a rămas la doar câteva mii. Chiar și vedete precum Kylie Jenner și Shaquille O'Neal au intrat în această tendință. „Videoclipul meu nu a devenit niciodată viral“, spune Bloomgarden. „Uneori eram menți-

nată, dar, pe măsură ce începea să crească, mențiunile începeau să devină din ce în ce mai puține și mai puține".

În august 2020, Jimmy Fallon, moderatorul Tonight Show, a organizat un joc în cadrul emisiunii sale TV, în care el și actorul Joseph Gordon-Levitt au încercat dansuri populare de pe TikTok, toate prezentate cu videoclipurile lui Easterling. Unul a fost interpretarea dansului „Out West" al lui Bloomgarden. Până când *Newsweek* i-a spus de moment, Bloomgarden spune că „habar nu avea" că secvența creată de ea a fost prezentată în emisiune.

Fallon a comis la rândul său, anul acesta, o gafă cu dansurile de pe TikTok, aducând în actualitate discuția despre recunoașterea evazivă a creatorilor de culoare. Într-un segment al emisiunii sale din martie 2021, a pus-o pe Easterling să efectueze o serie de dansuri virale. Spectatorii care le-au recunoscut ca fiind munca unor creatori care nu au fost menționați au fost revoltați. Fallon s-a apărat prezentând creatorii originali ai dansurilor, dintre care majoritatea sunt negri: Keara Wilson, Mya Johnson și Chris Cotter, Dorien Scott („Corvette Corvette") și Camyra Franklin („Laffy Taffy").

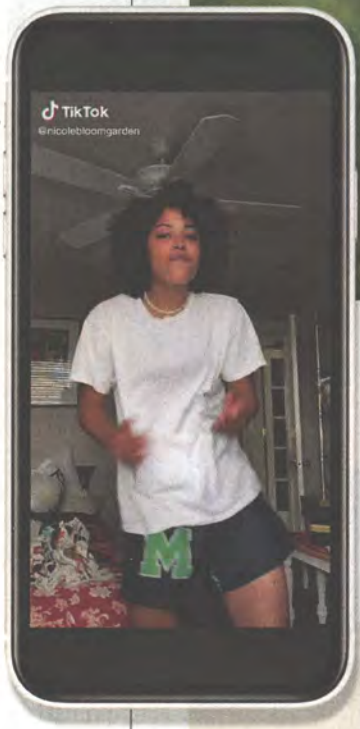

După ce s-a făcut cunoscută drept creatorul dansului „Out West", Bloomgarden spune că a găsit sprijin, dar s-a confruntat și cu multe atacuri, inclusiv „o mulțime de comentarii de genul: «Nu ai făcut tu acest dans», «ci Addison Rae», «Charli [D'Amelio] a făcut acest dans»".

Bloomgarden a menționat acum că are un spectacol al ei și o înțelegere cu producătorii jocului online Fortnite pentru a-și transforma dansul într-un emote, un emoji care indică o acțiune mai degrabă decât o stare de spirit. Cu toate acestea, încă mai simte că a „ratat" o serie de oportunități.

„Pentru că, în timp ce dansul creștea, nimeni nu știa că eu l-am creat. Însă acum, când s-a cam desumflat și e în trecut, oamenii știu că sunt eu", afirmă ea.

Bani pierduti

În plus față de pierderea oportunităților, la apogeul popularității dansurilor lor, creatorii de culoare continuă să fie păcăliți la bani chiar și după ce au fost menționați ca autori. Un raport din martie al Bloomberg a constatat că specialiștii în marketing plătesc influencerilor de culoare

„Realizăm ceva plin de umor despre **REALITATEA TRĂITĂ** și experiența lor reală, care ar fi putut sau nu să fie plină de umor."

FOTO: DE SUS: JOHN SHEARER/2021 CMT AWARDS/GETTY; NICHOLAS HUNT/MARC JACOBS/GETTY; DOMINIK BINDL/NYFW: THE SHOWS/GETTY; © NICOLE BLOOMGARDEN/INSTA

ORIGINALE
În sensul acelor de ceasornic din stânga: rapperul „The Git Up" Blanco Brown; Nicki Minaj; Wendy Williams este o sursă de meme virale; și creatorul dansului „Out West", Nicole Bloomgarden.

de pe TikTok semnificativ mai puțin decât omologilor albi, chiar dacă aceștia din urmă doar imită conținutul care provine de la utilizatorii negri.

După uciderea lui George Floyd de către poliția din Minneapolis, în mai 2020, TikTok a anunțat o serie de măsuri pentru promovarea justiției rasiale, inclusiv angajamente pentru a rezolva prejudecățile din algoritmi și pentru a ridica creatorii negri. „TikTok este un spațiu incluziv pentru exprimare pozitivă și creativă. Comunitatea noastră de creatori este vibrantă și diversă, iar creatorii negri sunt o parte vitală a acesteia", a declarat un purtător de cuvânt TikTok pentru *Newsweek*.

Mutale Nkonde este membru al Consiliului consultativ pentru conținut al TikTok și CEO fondator al firmei de comunicații AI For The People, care încearcă să combată prejudecățile rasiale în tehnologie. Nkonde nu lucrează pentru TikTok, dar examinează activitatea din aplicație și face recomandări cu rol exclusiv consultativ. De când s-a alăturat consiliului, spune că a văzut „o mai mare conștientizare" în jurul culturii negre de pe internet, în special rolul dansului în comunitățile de culoare.

„Nu știu dacă acest lucru a fost în mod necesar discutat înainte de a ajunge eu acolo", a declarat Nkonde pentru *Newsweek*, arătând către o nouă funcție a interfeței TikTok din SUA, care permite utilizatorilor care creează coregrafii pentru dansuri ce devin virale să apară în față în lista videoclipurilor din subsolul melodiilor relevante.

În timp ce însușirea dansurilor creatorilor de culoare provoacă „răni culturale profunde", spune Nkonde, unii TikTokeri își revendică conținutul, fie folosind funcția „duet" a aplicației pentru spectacole pe ecran împărțit cu utilizatorii care popularizează coregrafia lor, fie realizând colaborări în persoană. „TikTokerii negri rezistă pe această cale și asta este într-adevăr în tradiția dansului, o formă de rezistență în general", a spus Nkonde. „Cred că acesta este un lucru unic pentru comunitățile de culoare, în sensul că trebuie să rezistăm întotdeauna, trebuie să ne adaptăm întotdeauna la noile forme".

Profunzimea impactului creativ al comunităților de culoare în întreaga cultură populară nu poate fi supraestimată. Luați rapul country, care, în 2019, a introdus ritmurile tărăgănate de trap din sud în playlistul generației Z. Ca și rockul, muzica country este un gen asociat în majoritate cu artiști albi, dar originile și tradițiile lor includ melodii, instrumente și cântăreți afro-americani.

După popularul „Old Town Road" al lui Lil Nas X, din 2018 (a cărui creștere a fost inițiată de viralitatea pe TikTok), în mai 2019 Blanco Brown a lansat „The Git Up". Curând după aceea, dansul „The Git Up" a apărut pe TikTok. Cea mai populară interpretare a sa a fost într-un videoclip din iunie 2019 al lui Harvey Bass, pe atunci student în vârstă de 16 ani în Regatul Unit. Bass, care este alb, a interpretat dansul în uniforma sa școlară.

Coregrafia abilă, asociată cu asemănarea izbitoare a lui Bass cu personajul McLovin din Superbad, l-a catapultat spre gloria social media. Și în prezent mulți cred că Bass a venit cu dansul, dar adevăratul său creator este de fapt Ajani Huff, în vârstă de 20 de ani, un influencer negru din Los Angeles.

„Nu mă așteptam, pentru că am făcut dansul și l-am postat; am făcut-o de mai multe ori până ce dansul să înceapă să fie la modă", a declarat Huff pentru *Newsweek*. „Așadar, când am văzut [videoclipul lui Bass], am fost de fapt mai fericit în sensul că oamenii îl vor dansa de acum". Huff și fratele său Davonte House, în vârstă de 22 de ani, au creat dansul și au postat videoclipul pe TikTok la câteva zile după ce Brown și-a lansat piesa.

Abia după ce Bass a postat varianta sa, care „a explodat peste noapte", frații au decis să se facă cunoscuți postând un nou videoclip al creației lor cu legenda: „Dansul nostru este în tendințe, de ce să nu îl mai facem o dată?".

„Atunci oamenii au început să comenteze spunând: «Acesta nu este dansul tău», «Harvey l-a făcut mai întâi»", a povestit Huff pentru *Newsweek*. „La fel, oamenii au comentat videoclipul cu dansul meu spunând că nu este dansul meu".

Blanco Brown i-a invitat în cele din urmă pe Huff, House și Bass să danseze într-un videoclip muzical pentru „The Git Up", lansat în septembrie 2019. Frații au apărut în mijlocul unei mulțimi de oameni în partea a doua a videoclipului, în timp ce lui Bass i s-a oferit o scenă solo, în care a dansat în uniforma școlară care i-a devenit marcă.

Având în vedere „cum este industria", Huff spune că a înțeles decizia de a-l evidenția pe Bass, datorită popularității sale. „Dar e cumva nasol, pentru că a fost și dansul meu și eu am făcut asta, dar, știi, nu există resentimente", spune el. Ulterior, Huff, House și Bass și-au unit forțele pentru un videoclip TikTok în care au interpretat dansul împreună, cu titlul: „Colaborarea pe care ați așteptat-o cu toții".

Huff, care are peste 4 milioane de urmăritori pe TikTok, își exprimă recunoștința față de companie. TikTok l-a recomandat să danseze la emisiunea The Ellen DeGeneres Show și l-a invitat să vorbească la un eveniment în cadrul lunii de istorie a negrilor. Cu toate acestea, problema coregrafiei necreditate persistă. Huff păcălește algoritmul TikTok, precum și reticența aparentă a influencerilor mai mari de a-i menționa pe creatorii originali, etichetându-i numai după ce versiunile lor au devenit virale sau îngropând mențiunile în secțiunea de comentarii.

Aceste tactici nu au trecut neobservate de fanii devotați. „Fanii vor comenta «Menționează autorul», «Acesta nu este dansul tău», «Acesta este dansul acestei persoane, scrie cum trebuie»", spune Huff. „Așa că e nasol, dar până la urmă te simți bine să vezi că există baze loiale de fani care chiar îi vor ataca pe acești creatori mai mari".

Fața neagră digitală?

Dansul este forma de artă care definește practic TikTok, dar aplicația este alimentată și de sunetul care formează un întreg pentru conținutul viral. Un singur click pe un sunet popular deschide o listă nesfârșită de videoclipuri care îl folosesc, dând naștere la meme audio. Multe dintre meme-urile audio ale TikTok conțin muzică și dialoguri create de oameni de culoare, dintre care mulți vorbesc engleza vernaculară afro-americană (African American Vernacular English - AAVE).

Utilizatorii TikTok de toate culorile pot fi văzuți cum imită din buze fraze iconice, multe pe voci ale unor vedete de culoare, precum Nicki Minaj, Wendy Williams sau NeNe Leakes. Într-o frază care a fost reinterpretată de multe ori, Leakes exclamă „O copile, ghetoul!".

Femeile nevinovate, fără celebritate, sunt, de asemenea, utilizate ca material sursă. Într-un mesaj de mesagerie vocală încărcat de obscenitate difuzat (și remixat) în întreaga lume, o femeie pe nume Jasmine Collins îl acuză pe managerul său de rasism.

Fenomenul utilizatorilor de internet non-negri care folosesc vocea și estetica oamenilor negri a fost numit „fața neagră digitală". Termenul, care se referă la machiajul purtat de interpreții albi în spectacolele rasiste de menestrel din secolul al XIX-lea, a fost inventat într-un editorial din publicația *Teen Vogue* de scriitoarea și academicianul Lauren Michele Jackson.

Apryl Williams, profesor asistent de comunicare și

FAIMOȘI PE INTERNET
În sensul acelor de ceasornic, din dreapta: Jimmy Fallon și Charli D'Amelio la The Tonight Show, din martie 2020; Harvey Bass dansând pe dansul „The Git Up" creat de Ajani Huff și Davonte House; Lil Nas X, autor al „Old Town Road", la premiile BET din iunie 2021; multe meme audio folosesc vocea fostei casnice reale din Atlanta NeNe Leakes.

FOTO: @HARVEYBASS/TIKTOK; PARAS GRIFFIN/BET/GETTY

„Cred că acesta este un lucru **UNIC PENTRU COMUNITĂȚILE DE CULOARE**, în sensul că trebuie să rezistăm întotdeauna, trebuie să ne adaptăm întotdeauna la noile forme".

mass-media la Universitatea din Michigan, a explicat pentru *Newsweek*: „Poate că astăzi nu are aceleași nuanțe de teroare rasială ca atunci, dar în același timp, ideea care stă la baza realizării unui act de batjocură la adresa culorii cuiva pentru divertismentul alb este aceeași".

Ea continuă: „Folosind aceste cuvinte, acele sunete, AAVE, oamenii se bazează într-un fel pe acești tropi ai Înnegririi și îi scot din context, motiv pentru care sunt amuzanți. Realizăm ceva plin de umor despre realitatea trăită și experiența lor reală, care ar fi putut sau nu să fie plină de umor".

În luna mai, Rolling Stone a scris că Joey Casanova, luptătorul negru de MMA, acum retras, a postat un videoclip TikTok în care se prefăcea pulverizat de gloanțe. La fiecare împușcătură apărea un text, care relata traume din trecut, cum ar fi agresiunile sexuale și problemele de sănătate mintală. Formatul a fost parodiat curând de utilizatorii TikTok, care l-au folosit pentru glume autodepreciative și reclamații ale unor neplăceri minore.

Un alt exemplu este meme-ul „Omuciderea dublă", care provine dintr-un clip promoțional din luna aprilie a celui de-al doilea sezon al reality-show-ului de televiziune *Joseline's Cabaret*. Gazda, Joseline Hernandez, le vorbește concurentelor despre cum a crescut săracă în Puerto Rico natal. O tânără de culoare, Aqua, începe să plângă și apoi își povestește cu lacrimi propria experiență de a fi întrerupt o sarcină cu gemeni. O colegă din platou, Big Lex, izbucnește: „La naiba. Dublă omucidere". Scena a provocat în scurt timp un val de batjocură online de la oameni care au găsit momentul ca o oportunitate pentru umor negru. Pe TikTok, expresia „omucidere dublă" a fost reinterpretată pentru a însemna orice nenorocire sau dezamăgire dublă.

Aqua, o tânără de 22 de ani din Detroit, al cărui nume real este Kasie McCalvin, a povestit pentru *Newsweek* că este în prezent fără adăpost, după ce a plecat de la *Joseline's Cabaret* cam pe la al cincilea episod din cauza mediului său „toxic". Ea a dezvăluit că a făcut avortul chiar înainte de a împlini 21 de ani, o decizie luată după ce tatăl bebelușilor a abandonat-o. „Eram atât de sensibilă, dacă un ac cădea, plângeam", spune ea, „eram încă devastată".

McCalvin își amintește că s-a simțit „slabă" după ce s-a deschis în fața camerelor care o filmau. Apoi a făcut o remarcă puternică. McCalvin spune că a fost inundată de apeluri de la „toți cei care aveau numărul meu" odată ce clipul a devenit viral. „Nu voi minți, am avut un moment în care am vărsat câteva lacrimi, pentru că mi s-a părut «Wow, lumea râde cu adevărat de asta». Am fost îngrozită de cât de nepoliticoasă este jumătate din lume. Și pur și simplu dezgustătoare".

Dar McCalvin vede acum apariția ei la *Joseline's Cabaret* ca pe o „piatră de temelie" pentru a ajuta femeile să devină mai puternice prin normalizarea traumelor adesea nerostite. Ea spune că intenționează să se retragă după cinci ani în industria divertismentului pentru adulți și speră să urmeze o carieră în medicina podiatrică.

„Sunt gata să plec în altă parte", spune ea.

COVID.

ORIGINI

După îndelungi presiuni, serviciile secrete americane au transmis către Adminnistrația Biden rapoartele legate de originea virusul SARS-CoV-2. Dar nu s-a făcut lumină, pentru că Beijingul este principala piesă pe tabla de șah și e hotărât să dea „mat" întregii lumi. – *Adina Mutăr*

UNA DINTRE AGENȚIILE DE informații americane a concluzionat, cu „o încredere moderată" faptul că SARS-CoV-2 a apărut în laboratorul guvernamental din Wuhan, China, în timp ce alte patru agenții și Consiliul Național de Informații (NIC) au etichetat ipoteza că noul coronavirus are o origine naturală cu „încredere redusă". Restul comunității de informații americane nu s-a grăbit cu concluzii, nici moderate, nici reduse.

Agenția (nenumită) care atribuie o „încredere moderată" că virusul a scăpat din laborator argumentează că apariția acestuia „a implicat experimentarea, manipularea animalelor sau prelevarea de probe de la Institutul de Virologie Wuhan".

Celelalte patru agenții de spionaj și NIC, care au acordat „încredere redusă" ipotezei originii naturale, au evaluat că infecția inițială a fost cel mai probabil de la un animal infectat fie cu COVID-19, fie cu un virus apropiat, acești analiști dând vina pe specialiștii chinezi că nu s-au protejat suficient la numeroșii vectori de potențială expunere naturală.

Office of the Director of National Intelligence (ODNI) a mers, în final, pe ipoteza că „noul coronavirus a apărut și a infectat oamenii printr-o expunere inițială la scară mică ce a avut loc nu mai târziu de noiembrie 2019, primul grup cunoscut de cazuri apărând în Wuhan în decembrie 2019". Nimic surprinzător față de ceea ce ODNI susținuse în luna mai, când președintele Joe Biden i-a acordat 90 de zile să vină cu un raport mai clar, președintele fiind informat cu versiunea clasificată a raportului.

La sfârșitul celor 90 de zile, ODNI evaluează că noul coronavirus „nu a fost dezvoltat ca armă biologică" și acordă o „încredere scăzută" ipotezei că virusul probabil a fost modificat genetic și că oficialii de la Beijing au știut despre SARS-CoV-2 înainte de izbucnirea focarului inițial.

Celelalte agenții de spionaj rămân incapabile să se unească în jurul unei explicații fără alte informații, a spus ODNI.

Comunitatea de informații americană rămâne divizată cu privire la originea cea mai probabilă a COVID-19 după examinarea „tuturor informațiilor disponibile", deși toate agențiile de spionaj apreciază că atât expunerea naturală la un animal, cât și un incident asociat laboratorului rămân ipoteze plauzibile.

Însă republicanii din Comitetul pentru Afaceri Externe al Camerei au concluzionat că dovezile de care dispun indică faptul că SARS-CoV-2 a scăpat din Institutul de Virologie Wuhan la sfârșitul lunii august sau la începutul lui septembrie 2019, China acoperindu-l luni de zile.

Ipoteza cercetătorilor OMS

La începutul lunii februarie, liderul echipei OMS, Peter Ben Embarek, a declarat că posibilitatea ca noul coronavirus să scape din Laboratorul Wuhan nu merită o anchetă suplimentară, susținând ipoteza că acesta a sărit de la animal la oameni, fără să se găsească însă animalul intermediar.

Foto GULLIVER / GETTY IMAGES

Câteva zile mai târziu, directorul general al OMS, Tedros Adhanom Ghebreyesus, a declarat că „toate ipotezele rămân deschise și necesită studii suplimentare". Raportul OMS-China a fost considerat pe scară largă un eșec, parțial din cauza lipsei accesului la datele cheie și a influenței chineze asupra anchetei, iar Embarek a admis că Guvernul chinez a aplicat presiuni asupra concluziilor raportului.

Tedros a fost mai explicit, respectiv că Guvernul chinez a exercitat „o presiune prematură" pentru a respinge teoria laboratorului și sugestia unei a doua anchete.

Cu certitudine, China ascunde informații

O fișă informativă a Departamentului de Stat publicată în ianuarie a susținut că cercetătorii din laboratorul din Wuhan „au efectuat experimente care implică RaTG13, coronavirusul liliecilor identificat de WIV în ianuarie 2020 drept cel mai apropiat eșantion de SARS-CoV-2 (96,2% similar), iar laboratorul are o înregistrare a cercetării asupra virușilor himerici (un virus care conține material genetic derivat din două sau mai multe virusuri distincte)".

Fișa informativă a afirmat că laboratorul „s-a angajat în cercetări clasificate, inclusiv experimente pe animale de laborator, pentru Armata chineză" și că lucrători din laborator au experimentat simptome asemănătoare COVID-19 în toamna anului 2019.

Totuși, ODNI a declarat că nu va putea oferi o explicație mai clară pentru originile COVID-19 până când nu vor fi disponibile noi informații, comunității de informații și comunității științifice globale lipsindu-le probele clinice necesare și informațiile epidemiologice din primele cazuri din China.

Președintele Joe Biden a acuzat China că ascunde „informații cruciale cu privire la originile pandemiei de COVID-19", după raportul anchetei realizate de către serviciile de informații americane, care nu a tranșat problema. „Informații cruciale cu privire la originile pandemiei există în China și, cu toate acestea, de la început, oficialii guvernamentali din China acționează pentru a împiedica accesul anchetatorilor internaționali și al actorilor globali din domeniul sănătății publice", a transmis președintele SUA într-un comunicat de presă.

Potrivit *Wall Street Journal*, agențiile de informații au încercat pe toate căile să determine China să ofere acces la înregistrările de laborator, probele genomice și alte date care ar putea oferi o lumină asupra originilor virusului care a ucis mai mult de patru milioane de oameni în întreaga lume, au spus actualii și foști oficiali. „A fost o anchetă profundă, dar nu poți să mergi mai adânc decât permite situația", a spus un oficial american. „Dacă Beijingul nu va oferi acces la anumite seturi de date, nu vom ști niciodată adevărul".

Câteva piste relevante

Efortul intens de a presa China pentru a da mai multe informații, unele despre care nu s-a raportat niciodată oficial, s-a încheiat cu lupte birocratice și eșecuri.

În primele săptămâni după ce Beijing a recunoscut izbucnirea bolii la începutul anului 2020, înainte ca aceasta să se răspândească, Miles Yu, lucrător de origine chineză în cadrul Biroului de Planificare Politică al Departamentului de Stat, a descărcat copii ale paginilor web de la Institutul de Virologie din Wuhan, - laborator de biosecuritate de nivel maxim, care a efectuat cercetări asupra coronavirusurilor.

Yu știa că oficialii chinezi vor șterge o parte din material. El a atras atenția atunci asupra Institutului Wuhan, iar secretarul de stat de la acea vreme, Mike Pompeo, i-a spus să facă o prioritate din datele de la WIV.

În luna mai a aceluiași an, Yu s-a adresat lui Thomas DiNanno, șeful interimar al Biroului de control al armelor al departamentului și i-a spus că Pompeo e nemulțumit cu privire la lipsa unor informații bune despre originile COVID-19.

DiNanno a început să investigheze dacă se respectă tratatele de control al armelor, solicitând informații pentru a evalua dacă cercetările din cadrul WIV afectează Convenția privind armele biologice din 1972.

Biroul său a plătit 360.000 de dolari unui antreprenor, Institutul Național de Cercetare Strategică din Nebraska, pentru a-l ajuta, potrivit *WSJ*.

Institutul l-a contactat pe David Asher, un fost oficial care lucra deja pentru DiNanno pe probleme cu armele chimice din Siria.

Acesta a găsit un raport, îngropat în dosarele agențiilor de informații, despre mai mulți cercetători ai Institutului de Virologie din Wuhan care s-au îmbolnăvit în toamna 2020 cu simptome identice cu COVID-19 sau „o gripă sezonieră".

Echipa a găsit, de asemenea, informații noi despre cercetări clasificate efectuate în laboratorul din Wuhan pentru armata chineză.

Până în decembrie, Departamentul de Stat avea mai multe piste. În timp ce DiNanno continua cu verificarea confor-

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

SUSPECTUL PRINCIPAL Institutul de Virusologie din Wuhan, China, este bănuit că a făcut experimente cu coronavirusul care a dus la pandemia de COVID-19.

mitații cu tratatele, David Feith, secretar adjunct pentru Asia de Est și Pacific, întocmea o fișă informativă neclasificată privind informațiile noi aduse de biroul lui DiNanno, pe care Departamentul de Stat a planificat să o facă publică.

Înalți oficiali din Biroul de control al armelor au început, de asemenea, să elaboreze o plângere diplomatică formală ce urmărea să tragă la răspundere China privind cercetările de laborator asupra coronavirusurilor în relație cu Convenția privind armele biologice.

Acest demers s-a blocat între oficiali ai Departamentului de Stat și ai Departamentului de Sănătate și Servicii Umane.

Într-o reuniune tensionată la jumătatea lunii decembrie, DiNanno și Asher și-au prezentat concluziile preliminare către Chris Ford, subsecretar interimar. DiNanno a spus că Institutul Wuhan ar fi putut fi nu numai locul unei scurgeri de laborator, ci că ar fi efectuat cercetări militare interzise de pactul privind armele biologice.

Apoi, Departamentul de Stat și ODNI (Office of the Director of National Intelligence) au semnat concluziile ce urmau să fie incluse în Fișa informativă a Departamentului de Stat, publicată la 15 ianuarie. Nu exista o concluzie dacă virusul a scăpat dintr-un laborator sau a apărut în mod natural. Dar oficialii americani „aveau motive să creadă că mai mulți cercetători ai Institutului Wuhan s-au îmbolnăvit în toamna anului 2019, că există legături secrete între laborator și armata chineză și că acesta a efectuat lucrări avansate asupra coronavirusurilor".

DiNanno a propus că nota să fie discutată în Consiliul de Securitate al ONU sau într-o conferință a semnatarilor Tratatului privind armele biologice sau prezentată direct Chinei.

Întrebări pentru China

Proiectul pe care l-a pregătit avea câteva întrebări la care China trebuia să răspundă: de ce un virolog militar chinez a fost trimis la Institutul Wuhan în timpul crizei COVID-19, și dacă activitățile laboratorului sunt conforme cu cerința Convenției privind armele biologice ca cercetarea să fie făcută în scopuri pașnice.

Serviciile secrete americane nu au obținut date clare că SARS-CoV-2 vine din laborator

Di Nanno sublinia că întârzierea Chinei în a raporta în timp util urgențele de sănătate publică este o încălcare a reglementărilor internaționale de sănătate și insista asupra acuzațiilor că Beijingul efectua „cercetări destinate dezvoltării capacităților biologice a soldaților".

Proiectul lui DiNanno a fost distribuit pentru 130 de oficiali guvernamentali. O mare parte a atras atenția că nu există dovezi privind încălcarea Pactului privind armele biologice.

Departamentul pentru Sănătate și Servicii Umane, care a insistat aproape un an pentru a convinge Organizația Mondială a Sănătății să trimită o echipă de anchetă la Wuhan, s-a temut că „nota diplomatică" va determina China să blocheze acea vizită de lucru, potrivit unui oficial al departamentului.

Fără un acord cu privire la ce întrebări trebuie puse și cu Administrația Trump în ultimele zile, nota diplomatică nu a mai fost trimisă.

După ce Joe Biden a preluat funcția de președinte, oficialii Departamentului de Stat care și-au asumat autoritatea asupra biroului lui DiNanno au ajuns la concluzia că nu există „nicio legătură" între laboratorul Wuhan și Convenția privind armele biologice, a declarat un oficial american pentru *WSJ*.

Beijingul a respins în iulie 2021 o propunere a OMS pentru o anchetă reînnoită asupra originilor COVID-19, susținută de Administrația Biden, care ar include audituri din WIV.

Oficialii americani au sugerat că Biden ar putea folosi noul raport de informații pentru a pune întrebări Beijingului. Mulți parlamentari americani au insistat, de asemenea, asupra problemei și solicită o comisie în stil 9-11.

„Nu trebuie să ne gândim la închiderea subiectului sau să ne retragem, ci mai degrabă să facem eforturi să investigăm toate ipotezele privind originea

SARS-CoV-2", a declarat David Relman, un microbiolog al Universității Stanford.

18 oameni de știință au transmis o scrisoare revistei *Science* încă din luna mai, insistând că toate originile posibile trebuie investigate, „inclusiv un accident de laborator".

Ce știa Donald Trump când acuza China

Dezbaterea cu privire la originile virusului a devenit din ce în ce mai tensionată de când fostul președinte american Donald Trump a susținut anul trecut că virusul provine dintr-un laborator chinez. Refuzul ferm al autorităților chineze de a permite o anchetă în toate direcțiile de la nivel internațional și lansarea acuzațiilor că SUA au dus virusul în Wuhan au complicat și mai tare lucrurile.

Susținătorii „teoriei lui Trump" citează informații clasificate, dezvăluite pentru prima dată în ultimele zile ale Administrației Trump, anume că trei muncitori neidentificați de la Institutul de virologie Wuhan au fost duși la spital în noiembrie 2019 cu simptome asemănătoare COVID-19 sau „o gripă sezonieră" mai acută. Afirmația lui Trump că virusul e scăpat dintr-un laborator a venit în timp ce el și alți oficiali ai administrației au dat vina pe China pentru izbucnirea pandemiei și pentru că a încercat să devieze atenția lumii de la manipularea greșită a virusului „acasă", în Wuhan.

Ce cred oamenii de știință

Nici oamenii de știință, experți virologi, nu au un punct de vedere comun. Mulți au remarcat faptul că virușii au o istorie lungă în a sări de la animale la oameni. Există multe scenarii plauzibile în care ar fi putut să apară, inclusiv posibilitatea ca virusul să se răspândească de la animale sălbatice vândute pe piețe aglomerate. Urme timpurii ale noului coronavirus au fost detectate pe suprafețe în jurul unei piețe de animale vii din Wuhan.

Fără dovezi clare ale transmiterii de la animale la om, nu este posibil să se excludă un accident de laborator care a dus la apariția unui focar

ANIMALE BOLNAVE
Varianta oficială este că SARS-CoV 2 s-ar fi răspândit din piața de animale din Hubei, provincia Wuhan

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

Această teorie a zoonozei a fost susținută de un raport din 7 iunie, publicat în revista *Nature*, care documentează 38 de specii de animale vândute în 17 piețe din Wuhan înainte de pandemie. Autorii au spus că multe dintre animale sufereau de igienă precară și aveau boli zoonotice.

„Știm acum cu siguranță că animalele sensibile la coronavirus au fost vândute pe piețele din Wuhan, ceea ce schimbă calculul enorm", a declarat Robert Garry, un microbiolog al Universității Tulane care susține teoria zoonozei.

Experții în evoluția genomului viral au stabilit, de asemenea, că noul coronavirus aproape sigur nu a fost conceput ca o armă biologică, deoarece are mai multe caracteristici naturale observate în multe alte coronavirusuri. Dar chiar și oamenii de știință care favorizează o origine naturală au spus că, fără dovezi clare ale transmiterii de la animale la om, nu este posibil să se excludă un accident de laborator care a dus la apariția unui focar.

China refuză în continuare să dea niște răspunsuri. De exemplu, care a fost animalul care a purtat acest virus înainte de a infecta oamenii și cum este posibil să nu fi fost identificat în urma investigațiilor pe care Beijingul susține că le-a întreprins.

Nici susținătorii teoriei scăpării virusului din laborator nu au nicio dovadă directă că se afla în laboratorul din Wuhan înainte de pandemie, din moment ce laboratorul nu și-a publicat înregistrările, care au fost cerute de oamenii de știință și de guvernele din întreaga lume.

Un lucru este cert: fără cooperarea Chinei, SARSCoV2 va mai face multe victime, pentru că originea unui virus este punctul de plecare în găsirea „antidotului".

KISS FM

DATORITĂ VOUĂ

1

SUNTEM #

RADIOUL #1 ÎN ROMÂNIA

Conform studiului de audiență realizat în perioada 11 ianuarie - 25 aprilie 2021 de IMAS - Marketing și Sondaje și MERCURY RESEARCH S.R.L., la nivel național, KISS FM este ascultat zilnic de 2.338.800 de persoane și este lider de audiență în România de 12 ani consecutiv. Vă mulțumim!

Schimbare

La bordul navei polare Endurance (Arctica, Antarctica)

Noul vapor polar al Lindblad Expeditions, National Geographic Endurance, găzduiește prima expoziție permanentă de artă climatică de pe o navă. Desenele pastel hiper-realiste la scară mare ale Zariei Forman documentează schimbările climatice și speră să provoace gândire și schimbare, în timp ce călătorii privesc frumusețile amenințate ale Arcticii și Antarcticii chiar prin ferestrele cabinelor lor.

(Vezi nr. 9 din paginile următoare.)

FOTO: PRIN AMABILITATEA LINDBLAD EXPEDITION

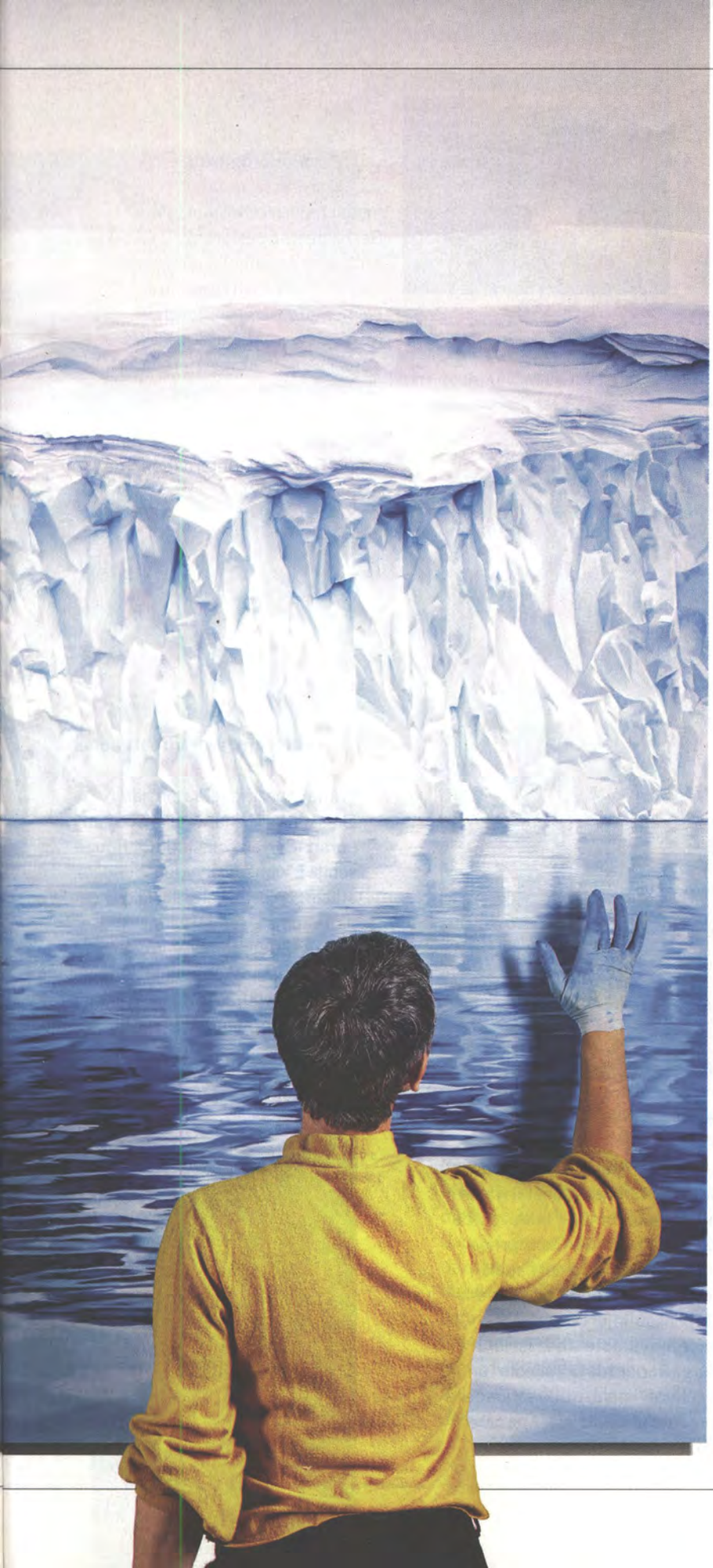

PE HARTĂ

Activism climatic prin artă

„Angajarea prin artă poate face lumea simțită. Și acest sentiment stimulează gândirea, conexiunile și chiar acțiunea", aceasta este credința lui Olafur Eliasson, artistul danez-islandez ale cărui lucrări au ca subiect clima, despre puterea artei ca activism.

Eliasson face parte dintr-o mișcare în creștere a artiștilor care folosesc artele vizuale nu doar pentru conștientizarea pericolelor de mediu, ci și pentru a atrage atenția despre urgența - și, în cele din urmă, acțiunea - în jurul crizei climatice. Pandemia ne-a exacerbat temerile legate de calamități naturale și, de asemenea, ne-a izolat de natura imersivă a experimentării artei. De la o expoziție permanentă de artă climatică la bordul unei nave de expediții polare la o operă live cu voci care explorează schimbările climatice pe o plajă falsă, aceste creații susțin o conexiune mai puternică cu lumea naturală și imaginează un viitor mai durabil. —*Kathleen Rellihan*

01 Pădurea Fantomă
New York

Deși ar putea să pară ficțiune, pădurile-fantomă sunt o realitate gravă și un indicator al schimbărilor climatice. Rămășițe moarte ale pădurilor odinioară verzi, pădurile fantomă sunt rezultatul creșterii nivelului mării și al evenimentelor meteorologice extreme, precum uragane și secetă. Într-un efort de a crește gradul de conștientizare al schimbărilor climatice, artista Maya Lin a instalat 49 de copaci de cedru morți, fără frunze și fără crengi, de 13 metri înălțime, chiar în centrul parcului Madison Square, până pe 14 noiembrie. Mormântul pădurii e înspăimântător pentru trecători, cărora le atrage atenția asupra unei calamități de mediu.

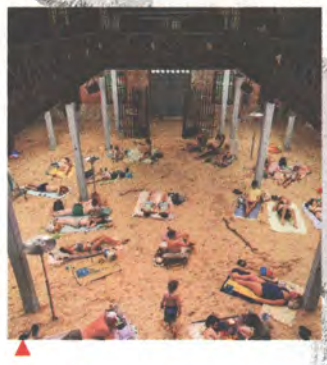

02 Soare și mare
Brooklyn, New York

Câștigând un premiu Leul de Aur la Bienala de la Veneția din 2019, această instalație are premiera în SUA în septembrie, la Muzeul de Artă din Brooklyn, înainte de a face turnee în întreaga lume. Într-o zi aparent banală pe plajă, acest spectacol puternic de operă folosește 13 vocaliști, în jur de 25 de tone de nisip și referințe cântate la dezastrul climatic - Marea Barieră de Corali este „un alb palid, decolorat" - pentru a da serios de gândit despre calea dezastruoasă pe care se află planeta noastră.

03 Pavilionul oglinzii
Galway, Irlanda

Instalația în aer liber a lui John Gerrard este o piesă remarcabilă de artă de înaltă tehnologie în mediul rural irlandez. Cu trei pereți din oglindă și un perete din LED de înaltă rezoluție, lucrarea este o reflectare a crizei climatice în creștere, cu artă digitală și simulare virtuală. Anul acesta, Pavilionul oglinzii găzduiește o nouă piesă, *Leaf Work*, expusă în timpul Festivalului Internațional de Arte Galway 2021.

04 Viitorul n/v-ostru este acum
Porto, Portugalia

Prima expoziție solo a lui Olafur Eliasson la Muzeul de Artă Contemporană Serralves include mai multe schițe tridimensionale suspendate, atât organice, cât și artificiale. Cele din grădina exterioară sunt expuse până pe 26 septembrie. În catalogul expoziției, Eliasson spune: „Este clar acum că nu putem continua să trăim așa cum am făcut-o în trecut și toate aspectele societății vor trebui să se adapteze la criza climatică".

05 Grădina îngrijorărilor pământești
Apeldoorn, Țările de Jos
În contrast puternic cu grădinile baroce perfect simetrice din secolul al XVII-lea din Paleis Het Loo, se remarcă cele patru sculpturi abstracte ale arhitectului Daniel Libeskind. Fiecare reprezintă gaze cu efect de seră care degradează mediul și contribuie la schimbarea climatului nostru. Această expoziție este prima de artă contemporană care a fost expusă în fostul palat regal olandez.

06 Orizontul evenimentelor
Copenhaga, Danemarca
Folosind tunelurile întunecate și schimbătoare ale Cisternernei, un rezervor subteran de apă din secolul al XIX-lea transformat în spațiu de artă contemporană, artistul argentinian Tomás Saraceno invită vizitatorii să plutească printr-o expoziție imersivă iluminată pentru a vizualiza sculpturi argintii între stalactitele peșterii. Arta pe apă e un semn despre topirea ghețarilor, creșterea nivelului mării și inundații - cu un mesaj urgent de a ne schimba acțiunile pentru a ne menține planeta pe linia de plutire.

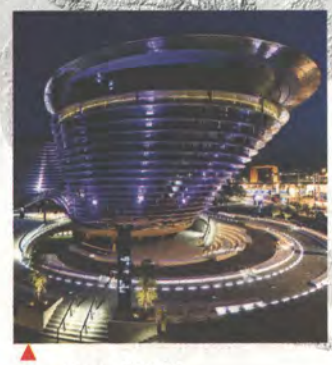

08 Expo 2020
Dubai, Emiratele Arabe Unite
Mult așteptatul prim târg mondial din Orientul Mijlociu se va deschide în sfârșit în această toamnă și se va desfășura până în martie. Va include instalații de artă la scară mare realizate de artiști contemporani din Emiratele Arabe Unite și Arabia Saudită, care abordează problemele de mediu. Arta va fi găzduită la Pavilionul Sustenabilității, Terra, care își propune să fie un proiect de energie netă zero și apă netă zero, făcându-l o clădire 100% autosuficientă în mijlocul unui deșert.

09 Schimbare
La bordul navei polare Endurance (Arctica, Antarctica)
(Vezi paginile anterioare)

07 M.U.S.A.N.
Ayia Napa, Cipru
Prolificul eco-artist Jason de Caires Taylor a creat o primă pădure subacvatică la Muzeul Sculpturii Subacvatice Ayia Napa. Aici, practicanții de snorkeling și scafandrii pot găsi 93 de lucrări de artă scufundată, inclusiv copaci hibrizi și figuri de dimensiuni naturale care vor permite creșterea coralului, într-o zonă a Mediteranei în care acum nu mai există viață marină. Taylor a declarat *Newsweek* că instalația „vorbește direct despre schimbările climatice și despre obligativitatea oamenilor și corporațiilor să dea socoteală pentru acțiunile lor".

FOTO: 01: ROBERT NICKELSBERG/GETTY; 02: ANDREJ VASILENKO © COURTESY THE ARTISTS; 03: COLM HOGAN/JOHN GERRARD MIRROR PAVILION; 04: ANDRE DELHAYE/SERRALVES MUSEUM OF CONTEMPORARY ART; 05: COURTESY OF PALEIS HET LOO; 06: TOMÁS SARACENO/VENT HORIZON/CISTERNERNE 2020-2021/PHOTO: TORBEN ESKEROD; 07: JASON DECAIRES TAYLOR; 08: SUNEESH SUDHAKARAN/EXPO 2020 DUBAI; 09: LINDBLAD EXPEDITIONS/NATIONAL GEOGRAPHIC

TURNURILE GEMENE, WTC, DUPĂ ATENTATUL DE LA 11 SEPTEMBRIE

➤ US NAVY

Atac terorist fără precedent, coordonat din Afganistan

11 SEPTEMBRIE 2001: ACUM 20 DE ANI, 2.996 DE OAMENI ŞI-AU PIERDUT viaţa în urma atacurilor teroriste fără precedent de pe teritoriul Statelor Unite.

Patru avioane care decolaseră din estul SUA au fost deturnate, simultan, de mici echipe de piraţi ai aerului. Avioanele au fost apoi folosite ca uriaşe rachete ghidate.

În urma atentatelor, au fost distruse turnurile gemene din complexul comercial World Trade Center (WTC) din New York şi o parte din clădirea Pentagonului din Washington D.C. (ce adăposteşte Departamentul Apărării şi Statul Major General al Forţelor Armate ale SUA). Un al patrulea avion s-a prăbuşit pe un câmp din Pennsylvania, după ce pasagerii s-au revoltat împotriva teroriştilor.

Ziua de 11 septembrie a fost declarată, printr-un decret prezidenţial, Ziua patrioţilor. Atacurile au fost plănuite de organizaţia Al-Qaeda, care avea bazele în Afganistan şi era condusă de Osama bin Laden.

La mai puţin de o lună de la atacuri, preşedintele SUA, George Bush, a invadat Afganistanul, susţinut de o coaliţie internaţională. În 2011, trupele americane l-au localizat şi ucis pe bin Laden în Pakistan. Presupusul planificator al atacurilor din 11 septembrie, Khalid Sheikh Mohammad, a fost arestat în Pakistan în 2003. De atunci el este în custodia SUA, la baza din Guantanamo, şi aşteaptă procesul.

Al-Qaeda continuă să activeze în zona subsahariană din Africa. Statele Unite s-au retras din Afganistan, la ora redactării acestui articol având o prezenţă militară doar în jurul aeroportului din Kabul.

10-23 SEPTEMBRIE

Mickey Mouse l-a ratat pe Hruşciov

15 septembrie 1959: Nikita Hruşciov devine primul lider sovietic care vizitează Statele Unite, unde s-a întâlnit şi a discutat – fără rezultate notabile - cu preşedintele Eisenhower. Hruşciov a vrut însă să viziteze Disneyland, în California, dar vizita a fost anulată, din motive de securitate. În consecinţă, liderul de la Kremlin şi-a şocat gazdele, la dineul oferit de celebrităţile cinematografiei americane, protestând vehement pentru că nu i-a putut vedea pe Donald Duck şi Mickey Mouse.

Sfinţirea Mănăstirii Văcăreşti

24 septembrie 1724: Are loc sfinţirea Mănăstirii Văcăreşti, o ctitorie a familiei Mavrocordat. A fost cel mai valoros ansamblu arhitectonic în stil brâncovenesc şi cea mai mare mânăstire din Balcani. În 1848, armata rusă a transformat-o în închisoare. Ca urmare a activităţii de „sistematizare teritorială urbană şi rurală", în decembrie 1986 întregul ansamblu a fost dărâmat din ordinul lui Nicolae Ceauşescu, care a ignorat protestele interne şi internaţionale.

Românii preferă leul olandez

16 septembrie 1836: Domnul Ţării Româneşti, Alexandru Ghica, instituie leul ca monedă a ţării, echivalentul a 60 de parale. Dintre monedele străine care circulau pe teritoriul ţărilor româneşti, cea mai populară era talerul olandez, care avea gravat pe revers un leu ridicat în două labe şi cărora românii îi spuneau „leu". Cel mai „puternic" leu din istorie a fost în 1867: cu el se puteau cumpăra zece pâini, un litru de vin costa 0,40 lei, iar kilogramul de carne costa 0,34 lei.

Magic FM
always great music
MAGIC MORNING
cu Liana Stanciu
Luni - Vineri
De la 06:00 la 10:00
make life magic

ABONEAZĂ-TE!

Online, prin CARD, pe www.newsweek.ro/abonamente	Prin ORDIN DE PLATĂ în contul S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., Cod Unic de Înregistrare: RO38847674, cont nr. RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor	La toate oficiile poștale	La firmele de abonamente: • Manpres Distribution București • Calliope S.R.L. Ploiești • Cuget Liber S.A. Constanța

Pentru informații și reclamații abonamente *Newsweek România:*

• E-mail: abonamente@newsweek.ro.
• Tel.: 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 tarif normal (de luni până vineri între 10.00 și 17.00).

Pentru abonamentele plătite cu ordin de plată este necesar să trimiteți talonul de mai jos completat, împreună cu copia dovezii de plată, la S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., București, B-dul Mărăști nr. 65-67, Pavilion G3, Complex Romexpo, Intrarea B, sector 1, sau prin e-mail la: abonamente@newsweek.ro.

Plata se va efectua până la data de 25 a lunii în curs pentru ca livrarea abonamentului să înceapă de la data de 1 a lunii următoare. Dacă plata se efectuează după data de 25, data de început a abonamentului se decalează cu o lună.

2 modalități simple de abonare • Mergi pe www.newsweek.ro/abonamente sau completează și trimite talonul de mai jos

Newsweek ROMÂNIA

Nume, prenume •
Adresa completă: Str. • **Nr.** • **Bl.** • **Sc.** • **Et.** • **Ap.** •
Localitate • **Județ / Sector** •
Cod poștal • **Telefon** • **E-mail** •

Am achitat suma de • **lei cu ordin de plată nr.** •
din data • **către S.C. NEWS INTERNATIONAL SA, cod fiscal RO38847674,**
în contul RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor.

Abonamentul va începe din luna •

Operatorul NEWS INTERNATIONAL S.A., editorul revistei Newsweek România, prelucrează datele cu caracter personal furnizate de dumneavoastră în scopul abonării la publicație și livrării revistei. Datele vor fi dezvăluite Poștei Române sau firmei de distribuție care livrează revista la adresa dumneavoastră. Pe viitor, aceste date: nume, prenume, adresă, telefon, e-mail, ne permit să vă trimitem revista la care v-ați abonat și să vă ținem la curent cu diverse informații despre abonamentul dumneavoastră.
În cazul în care nu doriți aceasta, bifați ☐ NU

Conform Legii nr. 677/2001, beneficiați de dreptul de acces, de intervenție asupra datelor, dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale. Aveți dreptul să vă opuneți prelucrării datelor personale care vă privesc și să solicitați ștergerea datelor. Pentru exercitarea acestor drepturi, vă puteți adresa cu o cerere scrisă, datată și semnată la News International S.A. De asemenea, vă este recunoscut dreptul de a vă adresa justiției.

Prin prezenta sunt de acord ca NEWS INTERNATIONAL S.A. să prelucreze datele mele cu caracter personal și să le dezvăluie terților conform legii nr. 677/2001. Îmi rezerv dreptul să mă opun acestei prelucrări și să solicit ștergerea datelor adresându-mă societății NEWS INTERNATIONAL S.A. printr-o cerere scrisă.

Semnătura abonatului .....

PAȘI PENTRU ABONARE

A. CU CARDUL

1. Intri pe site-ul www.newsweek.ro/login, creezi cont nou și te înregistrezi.
2. Intri în contul tău și alegi varianta de abonare dorită (print / print + digital / digital) și perioada (o lună, 3, 6 sau 12 luni).
3. Dai click pe CUMPĂRĂ și faci plata cu cardul.
4. Primești factura prin email.

B. PRIN ORDIN DE PLATĂ (OP)

1. Alegi varianta de abonament
2. Efectuezi plata prin OP în contul News International S.A, Bd. Mărăști, Nr. 65-67, Complex Romexpo, intrarea A, pavilion G3 Sect. 1, București, România, J40/2003/2018, CUI: RO38847674, Cont bancar: RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Moșilor
3. Ne trimiți un e-mail la adresa abonamente@newsweek.ro cu o copie a OP-ului și adresa de livrare a abonamentului, dar și o adresă de e-mail pentru activarea contului de abonament digital.
4. Primești factura prin email.

CEL MAI BUN PREȚ

Abonament PRINT+DIGITAL

3 luni: 129 lei
6 luni: 249 lei
12 luni: 489 lei

Abonament PRINT

3 luni: 89 lei
6 luni: 169 lei
12 luni: 329 lei

Abonament DIGITAL

1 lună: 18 lei
3 luni: 49 lei
6 luni: 89 lei
12 luni: 169 lei

Revista va continua să apară bilunar, cu excepția lunilor iulie și august, când va apărea lunar.

Revista Newsweek România este distribuită în toată țara, la chioșcurile de presă, în magazinele de presă Inmedio, Relay și Tabac Xpress și în benzinăriile: OMV, Petrom V, Mol, Rompetrol, Socar. Prețurile afișate sunt valabile pentru livrarea revistei pe teritoriul României.
Pentru livrarea în străinătate se adaugă taxe poștale, în funcție de zonă.
Vă rugăm să ne contactați la adresa: abonamente@newsweek.ro pentru a stabili toate detaliile.

DACĂ NU GĂSIȚI REVISTA ÎN ORAȘUL DUMNEAVOASTRĂ, vă rugăm să ne comunicați telefonic, la numerele 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 sau prin e-mail, la adresa: abonamente@newsweek.ro.

CODUL COMERCIAL ROMÂN

– ediție nouă și necesară –

Conferință organizată în

23 septembrie 2021

sala Aurel Ghibuțiu, CCIR Business Center

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026